

Metodički pristup razvoju jezičnih sposobnosti i predvještina

Landsky, Valerija

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:143590>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-03**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
ZAGREB**

**VALERIJA LANDSKY
DIPLOMSKI RAD**

METODIČKI PRISTUP RAZVOJU JEZIČNIH SPOSOBNOSTI I PREDVJEŠTINA

Zagreb, rujan 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI STUDIJ
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
ZAGREB

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime prvostupnika: Valerija Landsky

TEMA DIPLOMSKOGA RADA:

„Metodički pristup razvoju jezičnih sposobnosti i predvještina“

MENTOR: doc. dr. sc. Martina Kolar-Billege

SUMENTOR: izv. prof. dr. sc. Vesna Budinski

Zagreb, rujan 2023.

Zahvala

Veliko hvala obitelji, a posebno mami, tati, Mariu i mojoj Ini koji su uvijek uz mene.

Bez Vas, Vaše ljubavi, razumijevanja i podrške ovaj uspjeh ne bi bio potpun.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. RAZDOBLJA JEZIČNOGA RAZVOJA	2
2.1. PREDVERBALNO RAZDOBLJE	2
2.2. VERBALNO RAZDOBLJE	4
3. JEZIČNE SPOSOBNOSTI I PREDVJEŠTINE	6
3.1. METODIČKI PRISTUPI I ARTIKULACIJA ZA RAZVOJ JEZIČNIH SPOSOBNOSTI I PREDVJEŠTINA	6
3.2. VAŽNOST RAZVOJA JEZIČNIH SPOSOBNOSTI I PREDVJEŠTINA U RANOME DJETINJSTVU	7
3.3. SLUŠNA OBRADA KAO PRIMARNA JEZIČNA AKTIVNOST	7
3.4. FONOLOŠKA SVJESNOST I JEZIČNE AKTIVNOSTI KOJE PODRŽAVAJU RAZVOJ VJEŠTINA POČETNOGA ČITANJA I PISANJA	8
3.5. VIDNA OBRADA I VIDNO PREPOZNAVANJE	10
3.6. GRAFOMOTORIKA U PREDŠKOLSKOME RAZDOBLJU	11
4. OSNOVNE JEZIČNE DJELATNOSTI U USVAJANJU I UČENJU JEZIKA	13
4.1. SLUŠANJE KAO PREDUVJET AKTIVNE KOMUNIKACIJE	14
4.2. GOVORENJE I GOVORNI MODELI	15
4.3. ČITANJE I IZLOŽENOST ČITANJU	16
4.4. PISANJE I POČETNO STRUKTURIRANJE PISANE PORUKE	17
5. VAŽNOST PREDŠKOLSKOGA ODGOJA I OBRAZOVANJA U RAZVOJU JEZIČNIH SPOSOBNOSTI I PREDVJEŠTINA	19
5.1. METODIČKI PRISTUP I METODIČKA ARTIKULACIJA USMJERENA NA RAZVOJ JEZIČNIH SPOSOBNOSTI I PREDVJEŠTINA	19
5.2. ODGOJITELJ KAO GOVORNI MODEL	21
5.3. STVARANJE UVJETA ZA JEZIČNI RAZVOJ DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI	22
5.4. SURADNJA S RODITELJIMA – PODRŠKA JEZIČNOMU RAZVOJU	22

6. PRIKAZ IMPLEMENTACIJE ERASMUS+ KA2 PROJEKTA <i>THE POWER OF READING</i> U ODGOJNO-OBRAZOVNI RAD SKUPINE DV JARUN	24
6.1. STRUČNO USAVRŠAVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH DJELATNIKA	24
6.2. ERASMUS+ KA2 <i>THE POWER OF READING</i>	25
6.3. PRIKAZ IMPLEMENTACIJE METODIČKIH AKTIVNOSTI U ODGOJNO-OBRAZOVNOME RADU	26
METODIČKA AKTIVNOST SLUŠANJA ČITANJA U PRIRODNOME OKRUŽJU	26
METODIČKA AKTIVNOST IZRADE TAKTILNE SLIKOVNICE	27
METODIČKA AKTIVNOST IZRADE PROBLEMSKE SLIKOVNICE	31
METODIČKA AKTIVNOST PRIČANJA PRIČE ILI PRIPOVIJEDANJA	33
METODIČKA AKTIVNOST PRIČANJA PRIČE UZ METODIČKI ARTEFAKT	35
METODIČKA AKTIVNOST DRAMATIZACIJE PRIČE	37
METODIČKA AKTIVNOST POSJET KNJIŽNICI	38
METODIČKA AKTIVNOST PISANJA PISMA	40
7. ISTRAŽIVANJE UČESTALOSTI PRIMJENE METODIČKIH PREDLOŽAKA I METODIČKIH AKTIVNOSTI ODGOJITELJA U RADU S DJECOM RANE I PREDŠKOLSKE DOBI	42
7.1. CILJ ISTRAŽIVANJA	42
7.2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	42
7.3. MJERNI INSTRUMENT	43
7.4. ISPITANICI	43
RADNI STAŽ ISPITANIH ODGOJITELJA	43
STUPANJ OBRAZOVANJA	44
MJESTO RADA	44
DOB DJECE PO SKUPINAMA	45
7.5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	47
8. INTERPRETACIJA REZULTATA I ZAKLJUČAK	60
LITERATURA	62
PRILOZI	64

SAŽETAK

U diplomskome radu *Metodički pristup razvoju jezičnih sposobnosti i predvještina* bit će prikazano zašto je razdoblje ranoga djetinjstva i predškolskoga odgoja i obrazovanja od iznimne važnosti za razvoj jezičnih sposobnosti.

U teorijskome dijelu bit će objašnjene faze jezičnoga razvoja i jezične djelatnosti te predvještine čitanja i pisanja.

Odgojitelji djece rane i predškolske dobi vlastitim modelom, poticajnim okruženjem i metodičkim pristupima i aktivnostima svakodnevno utječu na razvoj jezičnih sposobnosti, a kao primjer dobre prakse navodi se provođenje Erasmus+ KA2 projekta *The power of reading (Moć čitanja)* u odgojno-obrazovnoj skupini u Dječjem vrtiću Jarun.

U razdoblju od 2020. do 2023. provodio se projekt čiji je cilj bio poticanje čitateljskih kompetencija djece. U radu su prikazane različite metodičke aktivnosti koje su djeci pružile snažan poticaj za razvoj jezičnih sposobnosti i predvještina.

Naglašena je i važnost stručnoga usavršavanja odgojno-obrazovnih djelatnika te mogućnosti koje pruža sudjelovanje u Erasmus+ programima.

Za potrebe ovoga diplomskog rada provedeno je istraživanje među odgojiteljima o učestalosti primjene metodičkih predložaka i metodičkih aktivnosti u vlastitome odgojno-obrazovnom radu. U radu su istaknuti i detaljno analizirani rezultati istraživanja.

Ključne riječi: metodički pristup, jezične sposobnosti, jezične predvještine, odgojitelj, djeca predškolske dobi.

SUMMARY

The master's thesis *Methodical approach to language skills development and prior proficiency* will illustrate why the period of early childhood and preschool education is of exceptional importance in the development of language abilities.

In the theoretical part, the stages of children's language development, as well as the language abilities and pre-skills necessary for the development of speech, listening, reading, and writing, will be explained.

Educators of young children have an important role in shaping language abilities through their own role modeling, creating a stimulating environment, and implementing methodical approaches and activities. An exemplary example of good practice is the implementation of the Erasmus+ KA2 project "The Power of Reading" within the educational group of the Jarun Kindergarten.

In the period from 2020 to 2023, a project aimed at encouraging children's reading skills was implemented.

In this thesis, different methodical activities are presented that gave children exceptional incentives for the development of language skills and pre-skills.

The thesis also explained the importance of lifelong learning and professional development in education and the opportunities offered by participation in Erasmus+ programs.

As part of this master's thesis, a survey was conducted among educators in order to assess the frequency of application of methodological templates and activities in their own educational practice. The research results are analyzed and described in detail.

Key words: methodical approach, language abilities, language pre-skills, educator, children.

1. UVOD

Metodički pristup razvoju jezičnih sposobnosti i predvještina pruža strukturu, podršku i poticaj odgojiteljima u vrtićima koji su nužni za razvoj jezika te poticanje razvoja predvještina kod djece rane i predškolske dobi.

Djeca dolaze na svijet s velikom sposobnošću za jezično učenje. Slušanje pridonosi razumijevanju svijeta oko sebe. Razvijajući vještine aktivnoga slušanja, djeca razvijaju sposobnosti koncentracije, razumijevanja te uče sudjelovati u interakcijama. Govor je most prema izražavanju ideja i osjećaja. Razgovarajući s drugima, djeca uče kako artikulirati svoje misli i prenositi ih drugima. Čitajući, djeca otkrivaju svijet mašte i znanja, dok im pisanje omogućuje da misli pretoče u riječi. Sve navedene vještine koraci su u jezičnome razvoju djece koje im omogućuju da se izraze, razumiju svijet oko sebe i ostvare svoj puni potencijal.

Jezično bogata i poticajna okolina u kojemu dijete svakodnevno boravi i razvija se uvelike će pridonijeti razvoju jezičnih sposobnosti i predvještina.

„Poznavanje dječjeg razvoja (motoričkog, spoznajnog, socio-emocionalnog i dr.) temelj je dječje psihologije. Istraživači dječjeg razvoja upućuju nas koliko je važan redoslijed razvojnih stadija, ali i da svako dijete daje individualni pečat određenog razdoblju.“ (Starc i sur., 2004, str.7).

Kako bi se potencijal jezičnoga razvoja u potpunosti ostvario, odgojitelji djece rane i predškolske dobi u svome odgojno-obrazovnom radu primjenjuju različite metodičke pristupe i aktivnosti. Bitno je istaknuti da metodički pristup ne samo da podržava jezični razvoj već duboko utječe na cjelokupni kognitivni napredak, socijalne kompetencije i emocionalnu inteligenciju djeteta.

2. RAZDOBLJA JEZIČNOG RAZVOJA

Govor, kao jedna od temeljnih sposobnosti koja čovjeka izdvaja od ostalih bića na Zemlji, osim komunikacije, omogućuje izražavanje misli, osjećaja i ideja te kreiranje složenih društvenih interakcija.

„Samim rođenjem djeteta donosi na svijet predispozicije za učenje govora. Svako zdravo dijete ima anatomske i glasovne mogućnosti da nauči glasove bilo kojeg jezika. Te mogućnosti realiziraju se u interakciji djeteta i njegova socijalnog okruženja, prije svega obiteljskog“ (Starč i sur., 2004, str. 26).

„Artikulacija glasova kod djeteta prolazi kroz dvije psihološki različite faze. Prva obuhvaća spontano dječje glasanje kao izraz uglavnom emocije ugone i neugode bez kortikalne kontrole (kontrola nad mišićima dijafragme), a druga obuhvaća stupnjevito učenje glasova određenog fonemskog sustava u jezičnoj okolini u kojoj dijete živi. Prva se naziva predjezična faza, a druga jezična faza i povezna je s lingvističkim razvojem.“ (Aladrović Slovaček, 2019, str. 49).

Razdoblja jezičnoga razvoja u ranome i predškolskome odgoju i obrazovanju moraju biti praćena pravilnim metodičkim pristupom koji omogućuje razvoj jezičnih sposobnosti i predvještina.

2.1. *Predverbalno razdoblje*

Predverbalno razdoblje smatra se razdobljem od djetetova rođenja do pojave prvih riječi sa značenjem. Prema Erdeljac (2009) djeca se glasaju od rođenja, ali ta se vrsta glasanja ne naziva nužno jezikom. Razvoj dječjega govora počinje između šestoga i devetoga mjeseca života kad djeca počinju izgovarati svoje prve slogove. Tijekom toga razdoblja djeca postupno prepoznaju ponavljajuće zvukove i primjećuju da se ti zvukovi vežu uz određene situacije ili reakcije. Taj proces označava početak razvoja jezično-govornih vještina.

Aladrović Slovaček (2019) ističe da predverbalno razdoblje obuhvaća jednogodišnje fonemsko razdoblje koje obilježava spontano glasanje djeteta. U prvim mjesecima svojega života novorođenče izražava svoje osjećaje i potrebe plačem, grimasom i drugim neverbalnim znakovima. Tada još ne postoji svjesna svrha komunikacije, ali dijete počinje razvijati emocionalni odnos s okolinom.

Prva faza započinje samim rođenjem i traje do drugoga mjeseca života. Karakterizira ju pojava fiziološkoga krika i refleksnoga glasanja (Velički i Katarinčić, 2014). Fiziološki krik i refleksno glasanje predstavljaju prve pokušaje djeteta da se poveže s vanjskim svijetom.

„Prvo glasanje je spontano, refleksno i odraz je fiziološkog stanja dojenčeta – ugone ili neugode. Ono u sebi nema komunikacijske usmjerenosti, ali ga okolina, posebice majka, počinje brzo shvaćati kao signale djetetova osjećanja.“ (Starc i sur., 2004, str. 27).

Takvi prirodni izrazi omogućuju djetetu da emitira signale svojim roditeljima i okolini te izrazi svoje osnovne potrebe kao što su glad, nelagoda ili potreba za pažnjom. U ranim fazama uloga je okoline izuzetno važna. Pružanje pažnje, nježnosti i brige u ovim trenucima pomaže djetetu da razvije osjećaj sigurnosti, povjerenja i ljubavi prema svojoj okolini.

U drugoj fazi, koja obuhvaća razdoblje od drugoga do petoga mjeseca djetetova života, prepoznamo fazu gukanja (Velički i Katarinčić, 2014). Tijekom toga razdoblja dječje gukanje i smijeh označuju izraze ugone. Gukanjem dijete aktivno upija zvukove iz svoje okoline i pokušava ih oponašati. Njegova reakcija izražena gukanjem i osmijesima ne samo ne samo da ukazuje na radost već i na želju da uspostavi interakciju i komunikaciju. Tijekom te faze dijete se intuitivno služi svojim vokalnim aparatom kako bi emuliralo glasove odraslih ljudi oko sebe. Prema Starcu i sur. (2004) gukanje je urođeno i javlja se kod sve djece, neovisno o njihovoj rasnoj ili kulturnoj pripadnosti.

Treća faza obuhvaća razdoblje od četvrtoga ili petoga mjeseca do sedam i pol mjeseci starosti djeteta. U tome razdoblju primjećuje se pojava raznolikih glasovnih eksperimenata tijekom brbljanja te se ističe pojava produženih slogova poput „deee“, „taaa“, „maaaa“ (Velički i Katarinčić, 2014).

Starc i sur. (2004) navode da oko šestoga mjeseca započinje faza slogovanja u kojoj dijete sve više oponaša zvukove iz svoje okoline. To je bitan korak u djetetovu razvoju jezičnih vještina jer ukazuje na njegovu sposobnost percipiranja i pokušaja oponašanja tonova i ritma govornika iz neposredne okoline. U dobi od devetoga do desetoga mjeseca života dijete sve više ponavlja glasove iz jezika koji sluša.

„Do kraja predverbalnog razdoblja dijete ovlada važnim funkcijama koje mu omogućuju lakše savladavanje materinskog jezika. Među tim funkcijama posebno su važne intonacija i ritam koje djeca vrlo rano percipiraju i počinju oponašati.“ (Starc i sur., 2004, str. 28).

Tijekom predjezičnoga razdoblja, koje obuhvaća prvu godinu života, djetetovi vokalni izrazi postaju sve raznovrsniji i složeniji.

2.2. Verbalno razdoblje

Prema Aladrović Slovaček (2019) jezično ili lingvističko razdoblje obično počinje oko prve godine života kad djeca počinju usvajati prve jezične elemente – intonaciju i ritam materinskoga jezika s čime se pojavljuju i prve riječi.

„Prvu riječ djeca proizvedu u dobi od 10 mjeseci, u dobi od prosječno 15 mjeseci sposobna su izgovoriti desetak riječi, u prosječnoj dobi od 20 mjeseci u stanju su proizvesti 50 riječi, a s dvije navršene godine upotrebljavaju dvjestotinjak riječi. Istovremeno, razumiju mnogo više riječi: u istoj dobi u kojoj koriste samo 10 riječi, razumiju ih oko 60.“ (Erdeljac, 2009, str. 297).

Erdeljac (2009) navodi da tijekom razdoblja jezičnoga razvoja djece razlikujemo aktivni rječnik, tj. riječi kojima se dijete služi u svome govoru i pasivni rječnik, tj. riječi koje dijete razumije.

Između dvanaestoga i osamnaestoga mjeseca dijete počinje izgovarati svoje prve važne riječi što označuje početak verbalnoga razdoblja. Uobičajeno su to jednosložne ili dvosložne imenice poput „mama“, „tata“.

Prema Starcu i sur. (2004) pred kraj druge godine dijete počinje oblikovati svoje prve rečenice. Riječi koje upotrebljava u rečenici ključne su za misao koju prenosi okolini. Budući da izostavlja sve riječi koje su mu nevažne pa govor nalikuje na telegrafsku poruku, to razdoblje govorenja nazivamo telegrafski govor.

Govor djeteta u dobi od treće do četvrte godine života postaje sve razvijeniji. U tome razdoblju dijete će doživjeti bitan napredak u razvoju govornih vještina. Govor postaje razumljiviji drugima, uključujući nepoznate slušatelje. Dijete počinje oblikovati rečenice s više od četiri riječi kako bi izrazilo svoje misli i osjećaje. Postavljanje pitanja postaje sve češće i važan je dio razvoja djetetove znatiželje. U toj dobi poboljšava se i gramatička točnost. Djeca počinju rabiti prošlo i buduće vrijeme u svojim rečenicama što predstavlja važan korak u razvoju njihove sposobnosti razumijevanja vremenskih odnosa i redoslijeda događaja.

„Kako govor djeteta naglo napreduje, sve se više uočava još jedno njegovo važno obilježje, a to je kreativnost.“ (Starc i sur., 2004, str. 29).

Trogodišnje dijete priča priče koje najčešće počinju sa stvarnim crticama iz njegova života, a završe izmišljenim događajima. U dobi od četvrte do pete godine govor postaje sve tečniji, artikulacija se poboljšava, što rezultira jasnim i razumljivim izgovorom. Djetetov govor postaje složeniji i izražajni, a bogato jezična okolina pruža mu podršku u daljnjemu razvoju govora i jezika.

Starc i sur. (2004) navode da djeca u toj dobi preferiraju govorne igre tzv. nonsensnog sadržaja, zabavlja ih pričanje naopačke ili nelogično. Vole igre uloga, oponašaju glasanja životinja ili govor drugih ljudi.

U dobi od šeste do sedme godine života djeca znatno proširuju svoj rječnik, a njihov govorni izraz postaje raznovrsniji i kompleksniji. Usvajaju gramatička pravila te sve preciznije i točnije izražavaju svoje misli i osjećaje. „Artikulacija glasova se 'čisti', dijete rabi sve vrste riječi i ovladalo je gotovo svim vrstama rečenica.“ (Starc i sur., 2004, str. 31).

Također, spretniji su i koncizniji u postavljanju pitanja, izražavanju svojega mišljenja, kao i u uključivanju u konverzaciju. Aktivno sudjeluju u razgovorima s djecom i odraslima, izražavaju svoje interese i postavljaju pitanja kako bi doznali više o svijetu oko sebe. Sposobniji su slijediti tijek razgovora, slušati sugovornika i odgovarajuće odgovarati na pitanja.

Metodički pristup odgojitelja tijekom svih razvojnih faza govora uključuje prilagodbu komunikacije, razumijevanje individualnih potreba djeteta, osiguravanje bogatoga jezičnog okruženja i strukturirano podržavanje različitih faza razvoja govora. Metodičkim aktivnostima, metodičkim predlošcima, aktivnom komunikacijom, postavljanjem pitanja, slušanjem, čitanjem i igrom odgojitelji potiču razvoj jezičnih vještina djece.

Ohrabrujući i motivirajući stav odraslih i zanimanje za ono što dijete ima reći, pomoći će mu da izgradi samopouzdanje u komunikaciji. Dijete će se osjećati uvaženo i shvaćeno, što će pridonijeti daljnjemu jezičnom razvoju.

3. JEZIČNE SPOSOBNOSTI I PREDVJEŠTINE

3.1. *Metodički pristupi i artikulacija za razvoj jezičnih sposobnosti i predvještina*

Jezične sposobnosti predstavljaju ključan aspekt djetetova razvoja jer omogućuju djeci razumijevanje, izražavanje i primjenu jezika. U ranoj i predškolskoj dobi, kad je dječji kapacitet za usvajanje jezika iznimno visok, primjena odgovarajućega metodičkoga pristupa ključna je za učinkovit razvoj jezičnih sposobnosti. To razdoblje, u kojemu se postavljaju temelji za buduću jezičnu kompetenciju, zahtijeva pažljivo planiran pristup koji potiče optimalan jezični razvoj.

„Da bi dijete moglo usvojiti jezik, mora imati sposobnost spontanog učenja bilo kojeg ljudskog jezika (uključujući sposobnost da oponašaju jezične uzore: roditelje i ostale bliske ljude), mora biti izloženo jezičnom uzoru u izravnome sporazumijevanju, tj. netko s njim mora razgovarati, mora se spoznajno razvijati. Da bi dijete moglo govoriti, potrebno je da to želi, da se može i zna sporazumijevati. Pretpostavka su za to da opaža glasove i razumije značenje koje se njima iskazuje, da može samo proizvesti glasovne sklopove koje drugi razumiju i da zna razgovorna pravila.“ (Kuvač, 2007, str. 44).

„Dakle, donekle urođene, a donekle stečene jezične sposobnosti omogućuju djetetu da uspije usvojiti jezik, taj složeni ljudski sustav za sporazumijevanje.“ (Kuvač, 2007, str. 45).

Osim jezičnoga razvoja, tijekom ovih ranih razvojnih faza istodobno se razvijaju predvještine. „Predvještine su uvjeti koji trebaju biti zadovoljeni kako bi se razvila određena znanja i vještine. Svaka je vještina ujedno i predvještina za razvoj neke druge, nove vještine.“ (Kuvač, 2007, str. 61).

Metodički pristup i artikulacija za razvoj jezičnih sposobnosti i predvještina obvezujuća je za odgojitelja kako bi djeca rane i predškolske dobi bila izložena slušanju, govorenju, početnomu čitanju (izloženost čitanju) i produkciji u pisanju. Jezična recepcija i jezična produkcija (Budinski, 2019) preduvjet su za razvoj jezičnih sposobnosti i predvještina.

3.2. Važnost razvoja jezičnih sposobnosti i predvještina u ranome i predškolskome odgoju i obrazovanju

Iako se predvještine jezičnoga razvoja počinju razvijati od samoga djetetova rođenja, rano i predškolsko razdoblje predstavljaju važnu fazu u razvoju jezičnih sposobnosti i predvještina. Metodički pristupi tijekom procesa odgoja i obrazovanja omogućuju da se jezični razvoj i razvoj predvještina međusobno dopunjuju i potiču stvarajući temelj za sveobuhvatno usvajanje jezika i uspješno funkcioniranje u složenim jezičnim situacijama.

Rano razvijene jezične sposobnosti i predvještine pridonose razvoju dječjega samopouzdanja, samostalnosti i sposobnosti izražavanja vlastitih osjećaja i misli. Uz to, temelji postavljeni u ranoj fazi olakšavaju kasnije učenje jezika i prilagodbu različitim jezičnim situacijama.

Prema Kuvač (2007) dijete da bi ovladalo vještinama čitanja i pisanja, treba usvojiti jezik te razviti i uskladiti motoriku, vidnu i slušnu obradu.

3.3. Slušna obrada kao primarna jezična aktivnost

Slušna obrada kompleksan je proces u kojemu dječji mozak prima, obrađuje i interpretira zvučne informacije koje dolaze iz okoline. Taj proces omogućuje djetetu da prepozna i razumije različite zvukove, tonove, intenzitete, ritmove, a također omogućuje i razumijevanje govora i drugih zvučnih poruka. Slušna obrada važna je za jezični razvoj jer djetetu omogućuje prepoznavanje zvukova jezika i stjecanje vještina potrebnih za govor i komunikaciju. Postoji li problem s razvojem slušne obrade, to može utjecati na jezični razvoj i mogućnost djeteta da razumije i komunicira na odgovarajući način. Rana identifikacija i intervencija mogu biti od iznimne važnosti za prevladavanje poteškoća, što omogućuje djetetu da postigne svoj puni potencijal u jezičnome razvoju. Kuvač (2007) navodi da je slušna obrada presudna za razvoj jezika, a uz vidnu obradu i za čitanje.

„Slušno primljene informacije prolaze nekoliko razina slušne obrade. Prva, slušna percepcija znači samo osvještavanje o prisutnosti zvukova.“ (Kuvač, 2007, str. 61). Slušna je percepcija sposobnost mozga da prepozna, obrađuje i interpretira zvukove koje primamo sluhom. Razvijajući slušnu percepciju, dijete prepoznaje i razlikuje glasove u jeziku, razumije govorne poruke i interpretira značenje riječi i rečenica.

„Slušno razlikovanje sastavnica je slušne obrade koja se odnosi na sposobnost određivanja sličnosti i različitosti među zvukovima.“ (Kuvač, 2007, str. 61). Kad dijete razvije slušno razlikovanje, ono može razlikovati i prepoznati različite glasove u riječima, uočiti sličnosti i razlike među različitim zvučnim elementima u jeziku te razumjeti kako se različiti zvukovi kombiniraju da bi stvorili značenje riječi i rečenica.

„Slušno prepoznavanje posljednja je razina slušne obrade koja će dovesti do određivanja onoga što se sluša.“ (Kuvač, 2007, str. 61). Slušno prepoznavanje pomaže djetetu identificirati riječi koje su mu poznate i razumjeti njihovo značenje. Također, dijete može prepoznati poznate glasove ili tonove i povezati ih s određenim riječima ili značenjima. Razvoj slušnoga prepoznavanja počinje od najranije dobi pažljivim slušanjem i izloženošću različitim zvukovima u okolini. „Slušna je obrada iznimno važna i za razvoj fonološke svjesnosti.“ (Kuvač, 2007, str. 61).

3.4. Fonološka svjesnost i jezične aktivnosti koje podržavaju razvoj vještine početnoga čitanja i pisanja

Metodički pristupi u odgoju i obrazovanju stvaraju strukturu koja potiče razvoj predvještina, što uključuje ključne kognitivne sposobnosti potrebne za razumijevanje jezika. Razvoj fonološke svjesnosti omogućuje djeci da dublje razumiju zvukovne obrasce jezika čime se otvara put prema čitanju, pisanju i komunikaciji. Čudina-Obradović (2003) navodi da je fonološka svjesnost ili glasovna osjetljivost sposobnost uočavanja da se riječi osim na slogove mogu rastaviti i na glasove. Proces razvoja fonološke svjesnosti može se podijeliti na nekoliko razina.

Ivšac Pavliša i Lenček (2011) navode da je temeljna razina fonološke svjesnosti slogovno stapanje. Slogovno stapanje proces je spajanja ili povezivanja pojedinih slogova u riječi kako bi se stvorila razumljiva govorna cjelina. Ta vještina pomaže djeci da prepoznaju slogove unutar riječi i shvate kako se ti slogovi povezuju da bi oblikovali cijelu riječ.

U dobi od dvije godine dijete nedosljedno prepoznaje ponuđenu rimu, dok u trećoj godini prepoznaje rimu između dviju riječi (Milošević i Vuković, 2016; prema Maldini, 2017).

Iduća razina, između treće i četvrte godine djetetova života, podrazumijeva upoznavanje rime, a ono je ključ početnoga shvaćanja fonološke strukture riječi i odmaka od usmjerenosti na njezino značenje (Ivšac Pavliša i Lenček, 2011).

Milošević i Vuković (2016) navode da dijete u četvrtoj godini života tijekom spontanoga slogovnog raščlanjivanja riječi pokazuje svijest o slogovnoj distinkciji.

Kuvač (2007) navodi da između četvrte i pete godine, nakon svladavanja rime, dijete postupno usvaja vještinu određivanja broja riječi u rečenici te prepoznaje i razumije početak i kraj riječi. Oko pete godine odvija se posljednja faza razvoja fonološke svjesnosti koja se još naziva i fonemska svjesnost, a uključuje djetetovu sposobnost raščlanjivanja i stapanja fonema koji čine riječ. Fonološka svjesnost omogućuje prepoznavanje i osvješćivanje činjenice da se iskazi sastoje od riječi, riječi od slogova, a slogovi od fonema (Kuvač, 2007).

U šestoj i sedmoj godini života dijete prepoznaje i razlikuje glasove u riječi s pomoću brojenja, imenovanja, izostavljanja, zamjene i promjene redoslijeda glasova uz razumijevanje abecednoga načela (Starc i sur., 2004). U toj se dobi javlja sposobnost fonološke analize i sinteze do pet glasova u riječi (Milošević i Vuković, 2016).

Prema Budinski (2019) čimbenici koji utječu na usvajanje fonološke svjesnosti kognitivne su sposobnosti, kratkoročno verbalno pamćenje i jezično razumijevanje.

Budinski (2019) navodi rezultate istraživanja (2013) *Procjena fonološke svjesnosti učenika prvoga razreda kao preduvjet za početno pisanje i čitanje na hrvatskome jeziku* u kojemu su Budinski, Bežen i Kolar Billege ispitali fonološku svjesnost učenika prvoga razreda osnovne škole.

Većina učenika (94.5 %) pokazala je visoku razinu sposobnosti u određivanju granica riječi u rečenicama i spajanju fonema/glasova u riječi (93.7 %). Učenici također uspješno rješavaju zadatke koji uključuju određivanje prvoga fonema/glasa u riječi (89.9 %) i određivanje svih fonema/glasova u riječi (80.3 %).

Iako većina učenika (81.9 %) pokazuje sposobnost određivanja slogova u riječima, taj je postotak nešto niži u usporedbi s drugim zadacima.

Postotak točnih odgovora kod brisanja fonema/glasova (26.8 %) i dodavanja fonema/glasova (prepoznavanje – 37.0 %, umetanje – 10.2 %) bitno je niži.

Istraživanje pokazuje da stariji učenici (7.5 godina) postižu bolje rezultate u zadacima brisanja fonema/glasova (42.5 %) u usporedbi s mlađim učenicima (6.5 do 7 godina – 20 %). Na temelju tih rezultata može se zaključiti da je fonološka svjesnost bitna komponenta učenja čitanja i pisanja te da mlađi učenici trebaju dodatnu podršku i vježbu kako bi poboljšali svoje sposobnosti u zadacima koji uključuju brisanje i umetanje fonema/glasova. Također je bitno obratiti pozornost na individualne razlike među učenicima i prilagoditi nastavu njihovim potrebama da bi se osiguralo uspješno razvijanje fonološke svjesnosti.

Dijete s razvijenim kognitivnim sposobnostima može uočiti sličnosti i razlike među zvukovima u riječima, a kratkoročno verbalno pamćenje omogućuje djetetu da privremeno zadrži i obradi te zvukove. S druge strane, djeca koja su već razvila duboko razumijevanje jezika, lakše će prepoznati kako se zvukovi kombiniraju da bi stvorili smislene riječi.

Razina djetetove fonološke svjesnosti na kraju vrtićkoga razdoblja snažan je pokazatelj uspješnosti u čitanju tijekom prvoga razreda i kasnije. Djeca koja se susreću s poteškoćama u prepoznavanju riječi i fonološkome kodiranju zbog nedostatno razvijene fonološke svjesnosti imaju predispozicije suočiti se s poteškoćama u čitanju i pisanju (Kolić-Vehovec, 2003; prema Blaži i sur., 2011).

3.5. Vidna obrada i vidno prepoznavanje

Vidna obrada povezana je s razumijevanjem pisanih znakova, riječi i tekstova. „Vidno percipiranje sposobnost je vidnoga zamjećivanja, u slučaju čitanja i pisanja obilježja slova ili riječi.“ (Kuvač, 2007, str. 62). Ta sposobnost omogućuje djetetu da vizualno prepozna slova, riječi i rečenice te ih tumači i razumije kao jezične informacije. Kad dijete uči čitati, vidna mu obrada omogućuje prepoznavanje slova i njihovih kombinacija u riječima. Dijete može brzo i precizno identificirati slova i riječi te ih povezivati s odgovarajućim zvukovima.

„Vidno je razlikovanje aspekt vidne obrade koji se, jednako kao i slušno razlikovanje, temelji na konceptu sličnoga i različitoga.“ (Kuvač, 2007, str. 62). Vidno je razlikovanje sposobnost razlikovanja vizualnih elemenata i oblika koji se vide.

„Posljednja je razina vidne obrade vidno prepoznavanje koje dovodi do određivanja značenja promatranog objekta, tj. slova.“ (Kuvač, 2007, str. 62). Vidno prepoznavanje kognitivna je sposobnost koja omogućuje djetetu da identificira i razlikuje vizualne podražaje kao što su

oblici, slike, riječi, boje, uzorci i objekti na temelju već stečenoga znanja ili iskustva. Na primjer, kad dijete ugleda slovo A, automatski zna da je to slovo A jer je to već naučio.

3.6. Grafomotorika u predškolskome razdoblju

U kontekstu dječjega razvoja grafomotorika povezuje djetetovu ruku s kognitivnim procesima.

„U predškolskom razdoblju započinje razvoj grafomotorike koja se određenim metodičkim postupcima za razvoj fine i grube motorike nadovezuje na ostale predvještine (fonemska svjesnost, prepoznavanje slova i glasova, motivacija) potrebne za početno učenje čitanja i pisanja u prvom razredu osnovne škole.“ (Budinski i Lujčić, 2018, str. 154).

„Grafomotorika je motorička aktivnost pisanja. Ovoj vrsti motorike, često nazivanoj fina motorika, prethode veliki, opsežniji pokreti cijeloga tijela i dijelova tijela (npr. puzanje, hodanje, hvatanje, trčanje, udaranje rukama i nogama).“ (Kuvač, 2007, str. 63).

Prema Kuvač (2007) prvi početci pisanja obično se javljaju između 18. i 24. mjeseca djetetova života. U tome razdoblju djeca počinju držati olovku i šarati po papiru što predstavlja rane pokazatelje njihove buduće vještine pisanja. Iako ti početci mogu biti kaotični i nepravilni, s razvojem bolje kontrole i koordinacije pokreta, oblici, linije i uzorci koje dijete crta postaju prepoznatljiviji.

Oko treće godine djeca počinju pokazivati početna obilježja pisanja. Često crtaju i pišu na istome mjestu miješajući slova i crteže. Njihova svjesnost o pisanju i povezanosti glasova (fonema) i pisanih oblika (grafema) počinje se razvijati od četvrte godine života. Djeca tada počinju prepoznavati da svaki zvuk u riječi ima svoj odgovarajući pisani oblik, što će ih voditi prema budućemu pisanju slova i riječi. U većini slučajeva prva napisana riječ obično je djetetovo vlastito ime.

Između šeste i sedme godine dijete ulazi u važno razdoblje u razvoju grafomotoričkih vještina koje su bitne za uspješno svladavanje pisanja. U ovoj fazi dijete se priprema za formalno pisanje i stječe naprednije vještine koje će mu omogućiti precizno i čitljivo pisanje. Važno je da dijete nauči pravilno sjediti kako bi osiguralo stabilnost tijela i olakšalo koordinaciju pokreta ruku i prstiju tijekom pisanja. Pravilno držanje leđa i pravilan položaj ruku i nogu pomažu mu u održavanju koncentracije i udobnosti tijekom pisanja. Dijete također treba naučiti pravilno

držati olovku, pod pravim kutom i između određenih prstiju (obično palca i kažiprsta). To mu omogućuje bolju kontrolu i preciznost pokreta tijekom pisanja (Kuvač, 2007).

Razvijanje kontinuiteta crte tijekom pisanja pridonosi čitljivosti i razumljivosti rukopisa, što je bitno za kasnije usvajanje vještine pisanja. Dijete mora prilagoditi pritisak olovke da bi stvaralo ravnomjerne i tamne linije čime olakšava čitanje i razumijevanje napisanoga teksta. Dijete usvaja pravila pisanja slijeva udesno i odozgo prema dolje vježbom.

„Veliku ulogu u redoslijedu pojavljivanja pojedinih elemenata, kao i u razvoju jezika, imaju i individualne razlike koje su uvjetovane djetetovom izloženošću pisanju.“ (Kuvač, 2007, str. 63).

Metodički pristup (Budinski, 2019) razvoju grafomotoričkih predvještina mora uvažavati dinamiku jezičnoga razvoja (uredan jezični razvoj, usporen jezični razvoj, ubrzan jezični razvoj).

4. OSNOVNE JEZIČNE DJELATNOSTI U USVAJANJU I UČENJU JEZIKA

Jezič je ključan element ljudske komunikacije i osnova našega međusobnog razumijevanja. Od najranije dobi djeca počinju graditi temelje jezičnih sposobnosti koje će ih pratiti tijekom cijeloga života. U ranoj dobi važan aspekt jezičnoga usvajanja jest djetetova sposobnost slušanja i oponašanja. Ono aktivno sudjeluje u istraživanju svojega jezičnog okružja tako što pažljivo sluša govor oko sebe, posebice roditelja, ali i drugih u svome okružju. Od samoga rođenja dijete počinje prepoznavati različite zvukove i intonacije u govoru. Oponašanjem istražuje i pokušava reproducirati riječi koje čuje postupno gradeći vokabular i razvijajući svoje govorne sposobnosti.

„Jezič je apstraktan sustav za sporazumijevanje koji se ostvaruje jezičnim djelatnostima. Jezične djelatnosti mogu se podijeliti na jezično primanje i jezičnu proizvodnju. Primanje obuhvaća razumijevanje govora (slušanje), razumijevanje pisanog teksta (čitanje) te razumijevanje jezika geste i mimike (gledanje). Proizvodnja podrazumijeva stvaranje zvukova (govorenje), pisanje teksta (pisanje) i korištenje znakova i pokreta (pokretno oblikovanje). Jednostavne se jezične djelatnosti sastoje samo od primanja ili samo od proizvodnje. Složene se jezične djelatnosti naizmjenično ili istovremeno sastoje i od primanja i od proizvodnje.“ (Jelaska, 2007, str. 34).

Djeca spontano i prirodno razvijaju vještine slušanja i govorenja, dok se vještine čitanja i pisanja stječu specifičnim poučavanjem. Sposobnost učinkovita slušanja pomaže djetetu u razumijevanju drugih, dok izražavanje jasnoga i artikuliranoga govora pridonosi izražavanju ideja i uvjeravanju drugih. Čitanje proširuje horizonte i omogućuje pristup novim informacijama, dok pisanje pruža mogućnost preciznoga izražavanja vlastitih misli.

4.1. Slušanje kao preduvjet aktivne komunikacije

Slušanje je temeljna radnja koja omogućuje percepciju i obradu zvukova iz okoline, uključujući govor i druge zvučne informacije. Da bismo razumjeli i uočili sadržaj čijega govora, prvi je korak te zvukove fizički čuti slušnim organima. „Kako bi čovjek slušao, a ujedno i čuo, osim slušne obrade potrebni su mu i zdravi slušni organi, jer govorni sluh uključuje fizički sluh, fonemski sluh te melodijski sluh.“ (Pavličević-Franić, 2005, str. 93).

Fizički sluh odnosi se na sposobnost primanja zvuka s pomoću ušiju i povezanih fizičkih procesa u uhu i slušnome sustavu. Kad govorimo o fizičkome sluhu, mislimo na samu anatomiju i fiziologiju uha koja omogućuje prijem, prijenos i obradu zvučnih signala.

Fonemski je sluh sposobnost prepoznavanja, razlikovanja i manipulacije zvučnih jedinica – fonema u jeziku. Fonemi su najmanje zvučne jedinice koje mogu promijeniti značenje riječi u jeziku.

Melodijski sluh, poznat i kao auditivna melodičnost, sposobnost je prepoznavanja, razlikovanja i reprodukcije melodija i tonova. To se odnosi na sposobnost da se prepozna promjena visine tona te različitih melodijskih obrazaca i intervala među tonovima.

Slušanje ima važnu ulogu u razvoju jezičnih sposobnosti kod djece. Već od najranije dobi bebe počinju prepoznavati zvukove oko sebe, poput glasa roditelja i drugih zvukova u svojoj okolini. To je temeljni proces koji omogućuje djeci da postupno razvijaju fonološku svijest i prepoznaju zvukove i riječi. Slušajući, djeca bogate vokabular, uče kako se riječi izgovaraju i rabe u različitim kontekstima.

Metodički pristup slušanju usmjeren je na stvaranje poticajnoga okružja u kojemu djeca mogu razvijati sposobnost slušanja, razumijevanja i aktivne komunikacije. Aktivno je slušanje vještina koja zahtijeva aktivno sudjelovanje djeteta u komunikaciji. Djeca se usmjeravaju prema osobi koja govori, pažljivo prate sadržaj poruke, postavljaju pitanja radi pojašnjenja, daju povratne informacije ili reakcije na izrečeno te pokazuju zanimanje za sugovornika. Slušajući, djeca uče kako postavljati pitanja, slušati odgovore i jasno izražavati svoje misli i osjećaje. Te komunikacijske vještine omogućuju djeci da se jasnije izraze i bolje povežu s drugima, što pridonosi jačanju njihovih socijalnih vještina.

4.2. Govorenje i govorni modeli

Jedna od osnovnih svrha govorenja jest izražavanje misli. Ljudi stvaraju složene misli i ideje koje žele podijeliti s drugima, a govorenje nam omogućuje da ta apstraktna razmišljanja pretočimo u riječi.

„Govor (govorenje) sposobnost je i djelatnost izricanja misli i osjećaja pomoću artikuliranih glasova i riječi.“ (Bežen, Reberski, 2014, str. 17). Bez govorenja bili bismo ograničeni na puko razumijevanje onoga što nas okružuje, ali ne bismo mogli dijeliti dublje spoznaje. S pomoću intonacije, tona glasa, geste i izraza lica možemo prenositi svoje osjećaje drugima. Verbalno komunicirajući, ljudi predstavljaju nove koncepte, inovativne ideje i raspravljaju o njima s drugima. Govorenje potiče raspravu i razmjenu različitih gledišta što uvelike pridonosi napretku znanosti i društva općenito.

Prema Erdeljac (2009) govor predstavlja osnovni oblik jezičnoga djelovanja. Djeca imaju urođenu potrebu za komunikacijom jer je to ključ za zadovoljenje njihovih osnovnih potreba i povezivanje s okolinom.

Odrasli su izvor bogatstva jezičnih uzoraka koji djeci omogućuju da usvoje vokabular i jezične strukture.

Prema Budinski (2019) važno je da odrasli govornik bude jezični uzor djetetu jer dijete prvobitno sluša, a zatim i oponaša odrasle osobe.

Govor odraslih postaje model prema kojemu će se djeca usmjeriti u razvoju vlastitoga jezika. Pasivnim i aktivnim slušanjem djeca upijaju različite zvukove, tonove, ritam i intonaciju govora. Čvrst jezični temelj koji odrasli pružaju djeci ključan je za njihov daljnji razvoj komunikacijskih sposobnosti i usvajanje složenijih jezičnih vještina.

4.3. Čitanje i izloženost čitanju

Čitajući, ljudi proširuju svoja znanja, stječu nove informacije, razvijaju vještine kritičkoga mišljenja te bogate svoju kreativnost i maštu. Ono nije prirodna vještina koja je posljedica bioloških čimbenika, već je proizvod kulturnoga razvoja čovječanstva.

„Čitanje je sposobnost i djelatnost dekodiranja (dešifriranja) napisanoga teksta. Za to je potrebno da čitač poznaje slova i zna jezik na kojemu je tekst napisan.“ (Bežen i Reberski, 2014, str. 25).

Čudina-Obradović (2014) navodi pet najvažnijih preduvjeta za razvoj čitanja, a to su fonemska svjesnost, tečnost ili fluentnost, razumijevanje pri čitanju, rječnik i motivacija.

„Fonemska je svjesnost uočavanje glasova (fonema) u riječi i mogućnost podjele riječi na foneme, elementarne jedinice, kao i mogućnost njihova povezivanja u riječ. Dijete uočava i može pobrojiti glasove u riječi mama – /m/a/m/a/, a može i pojedinačne glasove koje mu govorimo /m/ /a/ /m/ /a/ povezati u smislenu riječ mama.“ (Čudina-Obradović, 2014, str. 113).

Dok djeca govor usvajaju spontano i prirodno, slušajući, čitanje je aktivnost koja se odvija svjesno i namjerno. Prema Čudini-Obradović (2014) za aktivnost čitanja potreban je mentalni angažman i motivacija.

Čudina-Obradović (2014) spominje tri razine unutarnjeg uvjeta, a to su biološka razina, spoznajna razina i razina ponašanja. Na biološkoj razini čitanje je složen proces koji uključuje aktivaciju različitih dijelova mozga. Kad čitamo, naše oči percipiraju niz slova ili riječi u tekstu što pokreće niz neuroloških događanja u mozgu. Na spoznajnoj razini čitanje je kompleksna kognitivna aktivnost koja uključuje mnoge procese i strategije. Spoznajna razina odnosi se na kognitivne procese i mentalne aktivnosti koje su uključene u razumijevanje i interpretaciju napisanoga. Na razini ponašanja čitanje se odnosi na vanjske vidljive aktivnosti koje osoba izvodi tijekom čitanja. Ta razina uključuje različite aspekte čitanja koji se mogu opaziti ili promatrati kod čitatelja.

Čudina-Obradović (2000) navodi da je učenje čitanja istodobno ovladavanje nizom čitalačkih vještina, a to su razvoj govora, upoznavanje sa značenjem pisma i teksta, prijenos govora u pisani tekst, uvježbavanje orijentacije u tekstu i upoznavanje s pismom, razvijanje glasovne osjetljivosti, primjena abecednoga načela (šifriranje i dešifriranje), razvijanje pisanja (šifriranje) i postizanje glatkoga čitanja s razumijevanjem. Razvoj predčitačkih vještina

započinje od najranije dobi kad djeca upijaju slova i riječi iz svojega okružja. Djeca postupno razvijaju fonološku svjesnost i prepoznaju povezanost između zvukova i pisanih simbola.

„Dijete prije dolaska u prvi razred mora savladati sve predčitačke vještine, jer su one nužan preduvjet za stjecanje čitačkih vještina, za učenje čitanja. Takvo će dijete biti dobro pripremljeno za čitanje i važno je da to bude prije polaska u školu.“ (Čudina-Obradović, 2002, str. 7).

Metodički pristup odgojitelja razvoju čitanja usmjeren je na postupan razvoj čitačkih vještina strukturiranim metodičkim aktivnostima te stvaranje pozitivnoga odnosa prema čitanju. Na taj način djeca stječu temelj za uspješno i duboko razumijevanje teksta te razvijaju ljubav prema čitanju.

4.4. Pisanje i početno strukturiranje pisane poruke

Pisanje je važna jezična djelatnost koja omogućuje prenošenje misli, ideja i informacija pisanim znakovima. Ono ima važnu ulogu u komunikaciji i razmjeni informacija jer omogućuje trajno bilježenje misli i ideja.

„Pisanje je djelatnost izražavanja vlastitih misli i osjećaja sustavom znakova koje se naziva pismo.“ (Bežen i Reberski, 2014, str. 20). Pismo je stabilan sustav znakova kojima se predstavljaju elementi nekoga jezika – glasovi, slogovi i riječi. Tijekom povijesti razvilo se, a i danas postoji, više vrsta pisama s obzirom na vrstu znakova: piktografsko ili slikovno pismo sastoji se od stiliziranih sličica, a svaka sličica ima svoje značenje; ideografsko (pojmovno) pismo sastoji se od znakova koji predstavljaju određene pojmove; silabičko (slogovno) pismo sastavljeno je od znakova koji predstavljaju slogove; fonetsko (abecedno) pismo za svaki glas ima određeno slovo ili skupinu slova (Bežen i Reberski, 2014).

Dijete prolazi kroz različite faze u procesu učenja pisanja, a svaka od njih ima svoje specifičnosti i važnosti. Prema Kuvač (2007) djeca u ranoj dobi počinju eksperimentirati s držanjem olovke ili kista te šaranjem po papiru.

U idućoj fazi dijete počinje crtežima prikazivati osnovne oblike poput kružnica i linija, što ukazuje na razvoj vizualne percepcije i koordinacije pokreta. Ono postaje svjesnije vizualnoga izgleda pa ulažu sve više truda u svoje pokušaje pisanja (Moomaw i Hieronymus, 2008).

Faza osobnoga rukopisa razdoblje je u razvoju djetetova pisanja kad počinje oblikovati svoj prepoznatljiv i jedinstven način pisanja. U toj fazi dijete počinje svjesnije reproducirati slova, riječi i oblike.

Prema Kuvač (2007) razvoj faze vlastitoga pravopisa počinje od četvrte godine života kad dijete razvije svijest o međuovisnosti između glasa i grafema.

Faza standardnoga pravopisa naprednija je faza u razvoju djetetova pisanja. U toj fazi dijete počinje usvajati i primjenjivati slova.

Također, postoji bitna razlika između pisanja kao grafomotoričke aktivnosti i pisanja kao stvaranja teksta. Oba procesa imaju svoju svrhu i ciljeve, ali se fokusiraju na različite aspekte pisanja. Grafomotorička aktivnost, prije svega, usmjerena je na razvoj motoričkih vještina potrebnih za pisanje. Cilj je grafomotoričke aktivnosti razviti i poboljšati motoričke vještine potrebne za pisanje što uključuje preciznost pokreta i kontrolirano služenje olovkom.

S druge strane, pisanje kao stvaranje teksta usmjereno je na izražavanje misli, ideja, informacija ili priča zapisanim riječima kako bi se stvorio cjelovit i koherentan rad. To zahtijeva kritičko razmišljanje, analitičke vještine, logičko strukturiranje informacija i vještinu izražavanja pisanim jezikom.

5. VAŽNOST PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA U RAZVOJU JEZIČNIH SPOSOBNOSTI I PREDVJEŠTINA

Bez obzira o kojoj vrsti dječjih vrtića govorili, zajednički cilj svih programa jest razvijanje različitih dječjih vještina i priprema djece za školsko okruženje. Prema Kuvač (2007) dvije su temeljne i različite uloge predškolskoga odgoja: briga za djecu i dopunjavanje obiteljskoga odgoja te zadovoljavanje obrazovnih potreba i stvaranje primjerenih uvjeta za rast i razvoj.

Vrtić, kao važan stupanj u procesu dječjega odgoja i obrazovanja prije nego što krenu u osnovnu školu, ima višestruk i holistički cilj. Različitim metodičkim aktivnostima i postupcima djeca se potiču da razvijaju svoje kognitivne, emocionalne, socijalne i tjelesne vještine. Igrajući se, surađujući i istražujući, djeca postaju aktivni učenici koji razvijaju vlastite interese, sposobnosti i samopouzdanje.

Kvalitetan predškolski odgoj pruža djetetu potrebne vještine, znanja i iskustva koji će mu biti od koristi tijekom cijeloga života.

5.1. Metodički pristup i metodička artikulacija usmjerena na razvoj jezičnih sposobnosti i predvještina

Metodika je znanstvena disciplina koja se temelji na teorijskim metodičkim znanjima i praktičnoj primjeni u odgojno-obrazovnome radu. U generičkoj strukturi obuhvaća matične i odgojno-obrazovne znanosti (supstratne znanosti).

Metodički je pristup strukturiran način planiranja, organiziranja i provedbe obrazovnih aktivnosti. To je sustavan pristup koji uključuje odabir odgovarajućih metoda, tehnika, materijala i strategija kako bi se postigli željeni obrazovni ciljevi i dosegnuli ishodi.

Metodička i praktična znanja odgojiteljima pomažu u individualizaciji metodičkih postupaka za razvoj predvještina čitanja i pisanja, tj. prilagođavanju metodičkoga sadržaja, vremena i sustava metodičke provedbe svakomu pojedinom djetetu (Budinski i Lujčić, 2018, str. 169).

„U oblikovanju i ostvarivanju odgojno-obrazovnog procesa sudjeluju spoznaje iz različitih znanstvenih disciplina od kojih su neke zajedničke za sve metodike, a druge se javljaju samo u određenoj metodici što ovisi o konkretnom odgojno-obrazovnom činu.“ (Bežen, Budinski, Kolar Billege, 2018, str. 9).

„Metodika se može odrediti kao znanstvena teorija nastavnog predmeta, odnosno nekog drugog pojedinačnog odgojno-obrazovnog programa.“ (Bežen, 2008, str. 58). Metodika predstavlja ključan most između teorije i prakse u odgojno-obrazovnome procesu.

Metodički pristup omogućuje odgojiteljima strukturirati svoj rad na temelju pedagoških pristupa i obrazovnih teorija kako bi postigli što bolje ishode učenja. Metodičke aktivnosti imaju definirane ciljeve i sadržaje koji se žele prenijeti, uzimajući u obzir individualne potrebe svakoga djeteta. U ulozi je poučavatelja odgojitelj koji prilagođava pristup kako bi omogućio optimalno usvajanje sadržaja.

Izvorne metodičke teorije, kao temeljne smjernice, pružaju okvir za oblikovanje aktivnosti. To uključuje različite pedagoške teorije i pristupe koji su relevantni za određeni kontekst i razvojne potrebe djece. Način provedbe aktivnosti uzima u obzir različite stilove učenja, interakciju djece i poticanje njihova aktivnog sudjelovanja.

„Metodički predložak je izvorni tekst čijom se analizom postižu kognitivni ciljevi.“ (Bežen, 2008, str. 181). Sadržajno usmjereni, metodički predlošci mogu se klasificirati u različite kategorije koje odražavaju specifične ciljeve i pristupe. Tri su glavne kategorije: književno-umjetnički, jezično-metodički i medijski metodički predlošci.

Tijekom razdoblja ranoga i predškolskoga odgoja svako dijete ima svoj jedinstven ritam razvoja, interese i sposobnosti, a upoznavajući dijete, odgojitelj prepoznaje njegove individualne potrebe. Promatranje i procjenjivanje važni su koraci u metodici jer omogućuju odgojitelju da prati dječji napredak, razumije djetetove potrebe te prilagodi svoj rad kako bi se postigli optimalni rezultati. Kontinuiranim praćenjem djetetova jezičnog razvoja odgojitelj može prepoznati područje u kojima dijete može imati izraženije poteškoće ili u kojemu pokazuje poseban interes.

Prilagodba aktivnosti jedan je od aspekata individualiziranoga pristupa. Odgojitelj prilagođava aktivnosti kako bi odgovarale djetetovim sposobnostima.

5.2. Odgojitelj kao govorni model

Odgojitelj ima važnu ulogu u životu predškolskoga djeteta. Nježnošću, pažnjom i brigom odgojitelj gradi odnos povjerenja te čini vrtić ugodnim i sigurnim mjestom za boravak djeteta. Zadaća odgojitelja temelji se na teorijskim i praktičnim metodičkim znanjima koja su artikulirana u svakodnevni rad s djecom. Odgojitelj ima ulogu govornoga modela što znači da mora svakodnevnu komunikaciju ostvarivati na hrvatskome standardnom jeziku. Upravo će takav pristup omogućiti djetetu usvajanje jezika (akustika i artikulacija glasa, rečenična intonacija, naglasni sustav) (Budinski, 2019).

Prema Rosiću (2009) odgoj i obrazovanje predstavljaju jednu od najzahtjevnijih i najodgovornijih ljudskih djelatnosti. Njihovi rezultati ovise o mnogim vanjskim i unutarnjim čimbenicima, no uloga učitelja/odgojitelja svakako je ključna. Oni imaju presudan utjecaj na postignuća i razvoj djece te svojim radom pridonose oblikovanju budućnosti i društva.

Način na koji odgojitelj komunicira s djecom može imati golem utjecaj na djetetov jezični razvoj, odnose s drugima te formiranje vlastitih stavova i vrijednosti. Stoga odgojitelj treba pažljivo promišljati o svome govoru, ponašanju i izražavanju tijekom interakcije s djecom. Tijekom govora mora paziti na jasnoću, razgovjetnost, brzinu i glasnoću kako bi ga sva djeca razumjela i upijala jezične vještine. Također, treba voditi računa o gramatičkoj točnosti kako bi djeca stekla dobar jezični uzor. Svojim primjerom odgojitelj stvara kulturno ozračje u odgojno-obrazovnoj zajednici. Ako odgojitelj komunicira pristojno, pomno bira riječi i izražava se s poštovanjem prema drugima, djeca će to primijetiti i slijediti taj primjer u svojim međusobnim odnosima i komunikaciji s drugima. Odgojitelj metodičkim pristupom i odabirom sadržaja potiče razvoj jezičnih sposobnosti kroz interakciju i razgovor s djecom. Postavljanjem pitanja, poticanjem izražavanja mišljenja i potvrđivanjem dječjih odgovora odgojitelj potiče dijalog te razvoj komunikacijskih vještina. U otvorenome dijalogu i razgovoru djeca lakše razvijaju vlastite stavove i mišljenja. Podupirući dječje izražavanje i potičući slobodno dijeljenje mišljenja, odgojitelj gradi temelje za djetetov intelektualni i emocionalni rast.

5.3. Stvaranje uvjeta za jezični razvoj djece rane i predškolske dobi

U metodici predškolskoga odgoja stvaranje poticajnoga okružja podrazumijeva pažljivo i planirano osmišljavanje prostora koji podržava različite aspekte dječjega razvoja. Primjeren i poticajan prostor nadahnjuje i potiče dječju radoznalost. „Kvalitetno i poticajno okruženje vrtića sadržava visok obrazovni potencijal, s obzirom na to da djeca uče aktivno (istražujući, čineći) te surađujući s drugom djecom i odraslima.“ (Slunjski, 2008, str. 21).

Odgovitelji planiranim metodičkim aktivnostima potiču interakciju među djecom, stvaranje i održavanje socijalnih odnosa, razumijevanje, empatiju, prepoznavanje vlastitih i tuđih emocija kao i regulaciju istih. Ostvarujući društvenu interakciju s odraslima i djecom u vrtiću, djeca uče osnovne vrijednosti kao što su poštovanje, ljubaznost, tolerancija, odgovornost i solidarnost te stječu vještine slušanja i razumijevanja, što je temelj za razvoj socijalnih vještina. Bogatstvom jezičnih iskustava i poticajnim okružjem djeca u odgojno-obrazovnim ustanovama stječu vještine koje će im poslužiti kao osnova za daljnje učenje i razvoj tijekom cijeloga života. Vrtić pruža poticajno okružje za razvoj jezičnih vještina, učenje i izgovaranje novih riječi, komunikaciju i slušanje.

5.4. Suradnja s roditeljima – podrška jezičnomu razvoju

Roditelji su prvi i najvažniji odgojitelji svakoga djeteta, a njihov doprinos i podrška neprocjenjivi su tijekom cijeloga djetetova razvoja. Prvi kontakt s jezikom djetetu pružaju roditelji i drugi članovi obitelji. Od najranije dobi dijete sluša i oponaša govor svojih roditelja čime počinje usvajati osnovne jezične strukture.

„U vrtiću – zajednici koja uči roditelji su nezaobilazni partneri (zajedničkog) stvaranja cjelovitih razumijevanja i znanja odraslih o djeci. Oni su ravnopravni sudionici odgoja i obrazovanja djece te glavni saveznici odgojitelja u ostvarenju kvalitete cjelokupnog vrtićkog življenja.“ (Slunjski, 2008, str. 209).

Suradnjom odgojitelja i roditelja stvara se skladno i poticajno okružje koje potiče djetetov napredak i razvoj. Poštovanje roditelja, uvažavanje njihovih vrijednosti, uvjerenja i mišljenja stvara atmosferu povjerenja i otvorenosti na relaciji vrtić – obitelj. Odgojitelj, prepoznajući

važnost roditeljske uloge, uključuje roditelje u procese donošenja odluka uzimajući u obzir njihove sugestije i prijedloge.

Suradujući, odgojitelj i roditelji postaju partneri u odgoju djeteta. Roditelji pružaju vrijedne informacije o djetetovu razvoju, interesima i potrebama, dok odgojitelj primjenjuje svoje stručno znanje i iskustvo kako bi podržao djetetov napredak. Takav timski pristup omogućuje djetetu konzistentnost i podršku i u vrtiću i kod kuće.

6. PRIKAZ IMPLEMENTACIJE ERASMUS+ KA2 PROJEKTA *THE POWER OF READING* U ODGOJNO-OBRAZOVNI RAD SKUPINE DV JARUN

6.1. Stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika

Stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika utječe na osobni i profesionalni rast pojedinca, ali i na kontinuirano podizanje kvalitete rada u sustavu odgoja i obrazovanja, provođenje reformi te razumijevanje stvarnih potreba djece.

Erasmus+ programi pružaju odgojno-obrazovnim institucijama u Republici Hrvatskoj jedinstvenu priliku za suradnju s partnerima iz drugih europskih zemalja. Suradnje omogućuju institucijama da šire svoje okvire, steknu nova znanja i perspektive te unaprijede kvalitetu svojih odgojno-obrazovnih programa (Agencija za mobilnost i programe EU, bez dat.).

Dječji vrtić Jarun, čiji je autorica ovoga rada zaposlenica od 2017. godine, prepoznao je mogućnosti i dobrobiti Erasmus+ programa te se u posljednjih nekoliko godina otvorio prema međunarodnoj suradnji i sudjelovanju u Erasmus+ projektima. Unutar vrtića osnovan je tim na čelu s ravnateljicom koji čine pojedinci sličnih interesa i motivacija, predani unapređenju kvalitete odgojno-obrazovnog rada kroz stručna usavršavanja. Članovi tima svjesni su važnosti osobnoga i profesionalnoga razvoja i neprestano se educiraju kako bi unaprijedili svoje vještine u pisanju i provedbi projekata. Mobilnosti koje u sklopu projekata odgojitelji i stručni suradnici pohađaju pružaju priliku za razmjenu iskustava s kolegama iz drugih zemalja te za uspostavljanje međunarodnih profesionalnih mreža. To može uključivati partnerstva za razmjenu dobre prakse, razvoj inovativnih metoda i alata u obrazovanju te sudjelovanje u zajedničkim projektima.

Nakon završetka svih mobilnosti, ustanova ima jasno postavljen cilj diseminacije novih znanja i resursa na sve djelatnike vrtića. Na taj način DV Jarun unapređuje i podiže kvalitetu rada u cijelome vrtiću te omogućuje svim svojim odgojiteljima i stručnim suradnicima primjenu novih znanja, metoda i praksa u svakodnevnome radu s djecom (Dječji vrtić Jarun, bez dat.).

6.2. Erasmus+ KA2 The power of reading

U razdoblju od 2020. do 2023. godine u DV Jarun provodio se Erasmus+ KA2 projekt *The Power of Reading (Moć čitanja)*. U projektu su sudjelovale dvije odgojno-obrazovne skupine, pet odgojiteljica i tri stručne suradnice – ravnateljica, psihologinja i pedagoginja. Projektni partneri bili su odgojitelji i stručni suradnici iz Španjolske, Italije, Estonije, Islanda i Grčke. Cilj projekta bio je razmjena profesionalnih iskustava povezanih sa suvremenim metodama i primjena metodičkih predložaka i metodičkih aktivnosti u radu s djecom, s posebnim fokusom na razvoj čitateljskih kompetencija od najranije dobi. Projekt je također bio usmjeren na poticanje roditelja na čitanje djeci, što je pridonijelo daljnjemu razvoju jezičnih sposobnosti djece i stvaranju poticajne jezične okoline i kod kuće i u vrtiću (Dječji vrtić Jarun, bez dat.).

Tijekom šest LTT (Learning Teaching Training) aktivnosti sudionici su sudjelovali u radionicama, predavanjima i praktičnim vježbama kako bi unaprijedili svoje profesionalne kompetencije. LTT aktivnosti omogućile su sudionicima stjecanje novih znanja i vještina koje su primjenjivali u vlastitoj odgojno-obrazovnoj praksi.

Teme susreta bile su: *Čitanje i vještine rješavanja problema* (Hrvatska); *Čitanje u prirodnome okružju i dijaloško čitanje* (Island); *Čitanje i osjećaji* (Španjolska); *Čitanje, igre i ICT tehnologije* (Estonija); *Čitanje i različitost* (Italija); „*Pričanje priča* (Grčka) (Dječji vrtić Jarun, bez dat.).

Svaki susret partnera tijekom projekta bio je strukturiran na način da je jedan partner preuzeo ulogu domaćina i bio odgovoran za obradu određene teme. Takav način rada omogućio je svakoj partnerskoj ustanovi da podijeli svoja znanja, pristupe i strategije, metodičke aktivnosti te iskustva u specifičnome području te pruži praktične primjere i smjernice ostalima.

Promatrajući odgojitelje u odgojno-obrazovnome radu s djecom, sudionici mobilnosti svjedočili su primjeni različitih metodičkih aktivnosti koje uključuju primjenu priča i slikovnica. Različitim metodičkim aktivnostima poticao se razvoj jezičnih sposobnosti, predvještina, fonološke svjesnosti te pozitivne slike o sebi. Osim toga, djeca su razvijala koncentraciju, pamćenje, empatiju, toleranciju i strpljenje.

Između svake mobilnosti projekt se provodio u odgojno-obrazovnim skupinama u neposrednome radu s djecom. Odgojitelji su osmišljavali i planirali metodičke aktivnosti na

zadanu temu te ih implementirali u svakodnevni odgojno-obrazovni rad skupina u kojima rade (Dječji vrtić Jarun, bez dat.).

6.3. Prikaz implementacije metodičkih aktivnosti u odgojno-obrazovni rad skupine

Metodička aktivnost slušanja čitanja u prirodnome okružju

Svakodnevni boravak djece u prirodi neizostavan je dio odgojno-obrazovnoga procesa koji pridonosi cjelokupnomu dječjem razvoju. U sklopu ovoga projekta svakodnevno je provedena metodička aktivnost slušanja čitanja na otvorenome. Primijećeno je da ovaj metodički pristup ima snažan utjecaj na obogaćivanje dječjih vještina i iskustava. Učestalo su se pridruživala i druga djeca iz različitih skupina, što je dodatno poticalo interakciju i zajedništvo, ali i pridonosilo promicanju čitanja i razvoju čitateljskih kompetencija djece. Slušajući, djeca su bogatila svoj vokabular i upoznavala se s novim riječima i jezičnim konstrukcijama. Istodobno, ova aktivnost poticala je dječju znatiželju za istraživanje okoliša te ih dublje povezivala s prirodom. Čitanje priča o prirodi, životinjama i biljkama nadahnjivalo ih je da promatraju svijet oko sebe s većim interesom i razumijevanjem.

Slika 1

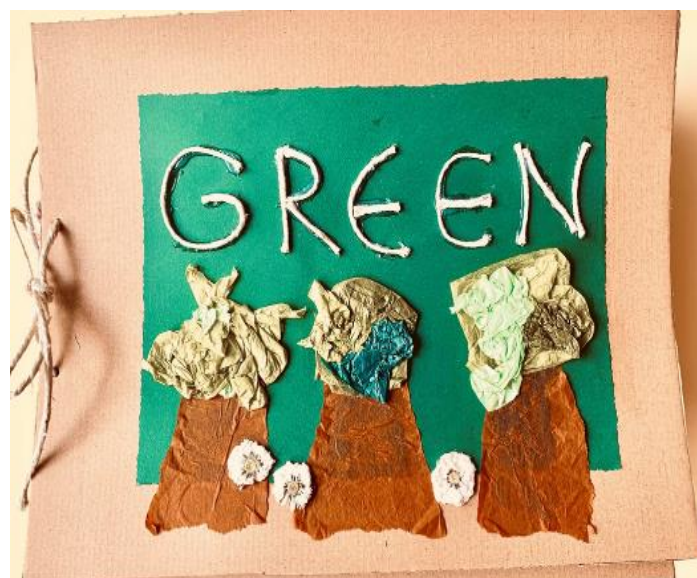
Slušanje čitanja u prirodnome okružju
(autorski rad)

Ciljevi metodičke aktivnosti:

- razvoj jezičnih vještina
- bogaćenje rječnika
- razvoj fonološke svijesti
- razvoj koncentracije
- razvoj mašte i kreativnosti
- razvoj socijalnih vještina
- razvijanje emocionalne pismenosti
- razumijevanje emocija
- razvoj osjećaja povezanosti s prirodom
- jačanje osjećaja sigurnosti i udobnosti
- poticanje ljubavi prema čitanju.

Metodička aktivnost izrade taktilne slikovnice

Metodička aktivnost izrade taktilne slikovnice obogatila je jezično okruženje u skupini. Cilj izrade ekološke slikovnice bio je osvijestiti važnost očuvanja prirode koja nas okružuje. U zajedničkim šetnjama prirodom djeca su skupljala materijale koji su poslije poslužili u izradi taktilne slikovnice. Posebno je zanimljivo da su djeca samostalno osmislila tekst priče s naslovom *Zelena šuma*, a priča je kasnije, radi partnera, prevedena na engleski jezik. Uključivanje djece u prevođenje priče naglašava važnost rane izloženosti stranomu jeziku. Osim toga, takav metodički pristup potiče upoznavanje, poštovanje i razumijevanje drugih kultura. Djeca su tijekom godine slikovnicu posuđivala i nosila kući kako bi i roditeljima i bližnjima pričali priču. Posuđujući slikovnicu i noseći je iz vrtića, poticao se razvoj brige o knjigama te poštovanje dogovorenih pravila o vraćanju slikovnice u skupinu. Organizirano je i pričanje priče za djecu iz drugih skupina. Slikovnica je u sklopu KA2 projekta *The power of reading* predstavljena na mobilnosti u Grčkoj u svibnju 2022. kako bi projektni partneri razmijenili iskustva i materijale (Dječji vrtić Jarun, bez dat.).

Slika 2

Izrađena taktilna slikovnica *Zelena šuma*
(autorski rad)

Slika 3

Stranice slikovnice *Zelena šuma*
(autorski rad)

Slika 4

Izrada slikovnice *Zelena šuma*
(autorski rad)

Ciljevi metodičke aktivnosti:

- razvoj svijesti o važnosti očuvanja okoliša
- razvoj kreativnosti
- senzorna stimulacija
- jačanje empatije
- razvoj suradnje
- razvoj jezičnih vještina
- bogaćenje rječnika
- razvoj emocionalne pismenosti
- razvoj slušanja
- razvoj brige prema knjigama
- razvoj čitateljskih kompetencija.

Slika 5

Odgoviteljica lista slikovnicu Zelena šuma
(autorski rad)

Slika 6

Djeca samostalno pričaju priču
(autorski rad)

Metodička aktivnost izrade problemske slikovnice

Metodička aktivnost izrade problemske slikovnice predstavlja metodički pristup koji ima cilj približiti djeci različite probleme i situacije te ih potaknuti na aktivno razmišljanje, raspravu i traženje rješenja. Problemske slikovnice djeci pružaju priliku da se aktivno uključe u priču, postavljaju pitanja, razmatraju alternativna rješenja te razgovaraju s drugima o mogućim izborima.

Zadaća s mobilnosti u listopadu 2022. u Hrvatskoj bila je izraditi s djecom problemsku slikovnicu. S obzirom na to da je u tome razdoblju autorica ovoga rada imala novoformljenu skupinu djece, odlučila je izraditi slikovnicu koja će djeci pomoći svladati ritam dana i dnevnu rutinu tijekom razdoblja prilagodbe. Takav metodički pristup omogućio je djeci prevladati nesigurnosti tijekom prilagodbe stvarajući predvidljivost tijekom situacija u danu. Metodička je aktivnost predstavljena na mobilnosti na Islandu u veljači 2023. godine (Dječji vrtić Jarun, bez dat.).

Slika 7

Izrada problemska slikovnice *Vrtić*

(autorski rad)

Materijali su primijenjeni ili u individualnome radu s djecom koja su imala izraženije krize tijekom adaptacije ili tijekom aktivnosti u skupini. Materijali su bili izloženi i dostupni djeci u prostoru cijelo vrijeme pa su vrlo često bili poticaj na interakciju i pričanje priče.

Slika 8

Primjena materijala u odgojno-obrazovnome radu
(autorski rad)

Ciljevi metodičke aktivnosti:

- razvoj vještina rješavanja problema
- poticanje maštovitosti
- olakšavanje razdoblja adaptacije
- poticanje interakcije među djecom
- jačanje osjećaja sigurnosti i pripadnosti
- razvoj jezičnih sposobnosti
- bogaćenje rječnika.

Metodička aktivnost pričanja priče ili pripovijedanje

Metodička aktivnost pričanja priče ima važnu ulogu u poticanju razvoja jezičnih vještina kod djece. U skupini je stvoreno ozračje koje je poticalo djecu na izražavanje i pripovijedanje.

Slika 9

Izrađeni vizualni poticaji za pričanje priče

Plesna haljina žutog maslačka

(autorski rad)

Slika 10

Izrađeni vizualni poticaji za pričanje priče *Crvenkapica*
(*autorski rad*)

Ciljevi metodičke aktivnosti:

- razvoj mašte
- razumijevanje narativne strukture
- razvoj emocionalne pismenosti
- razvoj suradničkih vještina
- razvoj komunikacijskih vještina
- razvoj slušanja
- razvoj koncentracije i pažnje
- razvoj pripovjedačkih sposobnosti
- razvoj jezičnih sposobnosti
- razvoj samopouzdanja
- bogaćenje rječnika.

Metodička aktivnost pričanja priče uz metodički artefakt

Metodička aktivnost pričanja priče uz metodički artefakt kombinira kreativnost, jezični razvoj i vizualnu percepciju kako bi se potaknula dječja mašta i komunikacijske vještine. U toj su aktivnosti djeca sudionici koji se koriste predmetima ili artefaktima da bi stvorili vlastite priče. Ta praksa potiče razvoj kreativnosti, sposobnost povezivanja ideja te razmišljanje izvan ustaljenih okvira. Metodičkom aktivnošću pričanja priče uz metodički artefakt djeca stvaraju duboke veze između vizualnih podražaja, kreativnosti i jezičnih izraza. Metodička je aktivnost predstavljena partnerima na mobilnosti u Madridu u svibnju 2023.

Slika 11

Izrađena vrećica za metodičke artefakte
(autorski rad)

Slika 12

Djeca pričaju priču s pomoću metodičkih artefakata
(autorski rad)

Slika 13

Metodički artefakt
(autorski rad)

Ciljevi metodičke aktivnosti:

- razvoj jezičnih vještina
- bogaćenje rječnika
- razvoj komunikacijskih vještina
- razvoj vizualne percepcije
- razvoj kreativnosti
- razumijevanje narativne strukture
- razvoj koncentracije i pažnje
- razvoj samopouzdanja
- razvoj vještina slušanja.

Metodička aktivnost dramatizacije priče

Tijekom trajanja projekta u sobi dnevnoga boravka oformljen je dramski kutić koji je kontinuirano bio obogaćivan različitim lutkama. Osim predstava koje su redovito izvođene, lutke su postale izvor inspiracije za spontane igre uloga i male dramske improvizacije među djecom. Dramski kutić predstavljao je dinamičan i kreativan prostor u kojemu su se djeca mogla potpuno posvetiti izražavanju i stvaranju. Lutke su bile sredstvo kojima su djeca utjelovljavala različite likove i uloge povezujući se s pričama koje su čuli ili samostalno osmislili. Spontane scenske improvizacije poticale su djecu da osmišljavaju različite scenarije, dijaloge i dramske situacije, što je značajno pridonijelo njihovu razvoju komunikacijskih vještina i sposobnosti izražavanja.

Slika 14

Dramski kutić u sobi dnevnoga boravka
(autorski rad)

Slika 15

Paravan i lutke za dramatizaciju priče *Plesna haljina žutog maslačka*
(autorski rad)

Metodička aktivnost posjet knjižnici

Prije samoga posjeta knjižnici djeca su u razgovoru s odgojiteljicom razgovarala gdje se posuđuju knjige, kako se zovu ljudi koji rade u knjižnici te što se sve može tamo raditi. Razgovarajući s djecom o knjigama i slikovnicama koje vole čitati, djeca su izražavala svoje osjećaje i misli.

Pri dolasku u Knjižnicu Staglišće, koja se nalazi u neposrednoj blizini vrtića, djeca su bila iznenađena velikim brojem knjiga, svijetlim prostorom kao i ugodnom i tihom atmosferom koja je odisala ozračjem za istraživanje. Nakon kratke dobrodošlice knjižničarka je upoznala djecu sa svojim zanimanjem te naglasila koliko je zanimljivo raditi s knjigama i pomagati ljudima da pronađu priče koje ih zanimaju. Djeca su bila zainteresirana i puna pitanja, a najviše ih je zanimalo kako odabrati pravu knjigu i koje su posljedice ako tko uništi knjigu. Razgovaralo se i o pravilima ponašanja u knjižnici. Naučili su da je tišina važna kako bi drugi posjetitelji mogli čitati i istraživati. To su pravilo odmah prihvatili shvaćajući koliko je važno poštovati potrebe drugih ljudi (Dječji vrtić Jarun, bez dat.).

U nastavku je slijedio posjet dječjem odjelu knjižnice. Djeca su s oduševljenjem razgledavala naslove, slike i ilustracije. Knjižničarka im je objasnila kako i oni mogu posuđivati knjige te kako se brinuti o njima kod kuće. Odabrane knjige uzbuđeno su listali i razgovarali o viđenome.

Nakon povratka u vrtić djeca su slikala svoje najdraže bajke, a radovi su bili izloženi u knjižnici na izložbi u sklopu Mjeseca hrvatske knjige u listopadu 2022. godine.

Slika 16

Izložba likovnih radova na temu *Moja najdraža bajka* u Knjižnici Staglišće
(autorski rad)

Ciljevi metodičke aktivnosti:

- razvoj interesa za čitanje: poticanje dječje znatiželje i interesa za knjige te razvoj pozitivnoga stava prema čitanju kao zabavnoj i edukativnoj aktivnosti
- razvoj čitateljskih kompetencija
- upoznanje s knjižnicom kao mjestom gdje se čuvaju knjige, ali i kao mjestom koje pruža mogućnost istraživanja i učenja
- upoznavanje sa zanimanjem knjižničara
- usvajanje pravila ponašanja u knjižnici (važnost tišine i poštovanje prostora kako bi se svima omogućilo ugodno boravljenje)
- razvijanje likovnih i kreativnih sposobnosti
- razvoj jezičnih sposobnosti i predvještina
- razvoj komunikacijskih vještina
- razvoj samostalnosti
- razvoj svijesti o svijetu koji nas okružuje.

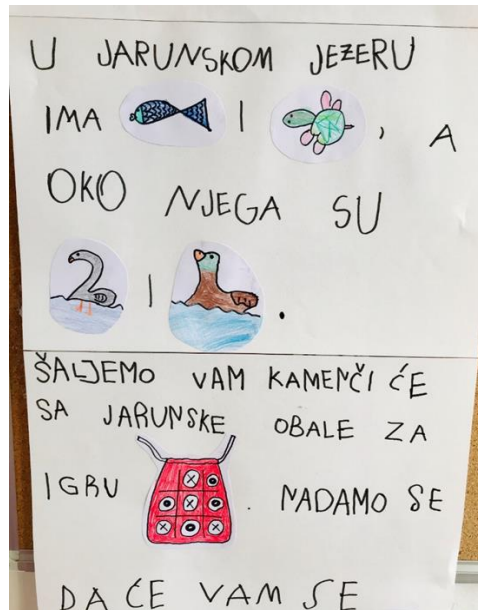
Metodička aktivnost pisanja pisma

Djecu su upoznata s konceptom pisanja pisama i dopisivanja pismima, s naglaskom kako pisma omogućuju dublju komunikaciju od običnih poruka. Razgovor o pismima bio je prilika za ponavljanje i učenje pravila pristojne komunikacije. Istaknuta je važnost jasnoga izražavanja misli i osjećaja, poštovanja osobe koja će primiti pismo te primjena primjerenoga vokabulara. Naglašena je važnost pristojne komunikacije kao temelja izgradnje boljih odnosa.

Uspostavljen je kontakt s dvama vrtićima u Hrvatskoj – u Daruvaru i Konavlima, s kojima je dogovorena i isplanirana ova metodička aktivnost. Svako je dijete iz skupine sudjelovalo u stvaranju pisma. Cilj nije bio samo razvijati pismene vještine, već i predstaviti svoju skupinu, vrtić, naselje i grad. Na obližnjemu jezeru skupili su kamenčiće koje su oslikali i izradili od njih metodičke artefakte za pričanje priče koje su u pismu poslali kao poklon.

Pismo su odnijeli u poštu gdje je poštar objasnio djeci na koji način pismo putuje. Djeca su s oduševljenjem slušala dok je poštar opisivao kako pismo putuje, od primanja u pošti do dostave primatelju. Pokazao im je različite oznake i pečate na omotnicama te ih upoznao s pojmovima adrese i poštanskoga broja. Djeca su postavljala pitanja, iskazivala znatiželju i uživala u

spoznaji kako pismo prolazi kroz ruke različitih ljudi kako bi stiglo do svojega odredišta (Dječji vrtić Jarun, bez dat.).

Slika 17

Sadržaj pisma

(autorski rad)

Ciljevi metodičke aktivnosti:

- razvoj komunikacijskih vještina
- razvoj jezičnih sposobnosti i vještina
- poticanje čitateljskih kompetencija
- poticanje pismenosti: poticanje interesa za pisanje i čitanje
- razvoj empatije i razumijevanja
- povezivanje i kulturna razmjena
- poticanje mašte i kreativnosti
- razumijevanje procesa komunikacije.

7. ISTRAŽIVANJE UČESTALOSTI PRIMJENE METODIČKIH PREDLOŽAKA I METODIČKIH AKTIVNOSTI ODGOJITELJA U RADU S DJECOM RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

U sklopu diplomskoga rada *Metodički pristup razvoju jezičnih sposobnosti i predvještina* provedeno je kvalitativno istraživanje o učestalosti primjene metodičkih predložaka i metodičkih aktivnosti u radu s djecom rane i predškolske dobi. Kvalitativno istraživanje omogućilo je dobivanje bogatijih i kvalitativnih podataka koji su prikazali stajališta i iskustva odgojitelja u njihovu profesionalnom radu. Ovo istraživanje pridonosi boljemu razumijevanju teorijskih i praktičkih znanja u radu s djecom rane i predškolske dobi u vrtiću, što može biti korisno za daljnje planiranje i razvoj metodičkih strategija i pristupa te osmišljenih metodičkih instrumentarija kojima se potiče razvoj i usvajanje jezičnih predvještina.

7.1. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja bio je prikupiti podatke o praksi odgojitelja u vrtiću u vezi s primjenom metodičkih predložaka i metodičkih aktivnosti u odgojno-obrazovnome radu s djecom. Rezultati će pružiti korisne informacije o učestalosti primjene različitih metodičkih predložaka i aktivnosti, a mogu ukazati i na važnost kontinuiranoga stručnog usavršavanja odgojitelja u ovome području. Nove spoznaje mogu biti od pomoći u unaprjeđenju pedagoškoga rada u vrtićima te promicanju raznolikih i inovativnih metodičkih pristupa koji pridonose poticanju razvoja jezičnih sposobnosti djece predškolske dobi.

7.2. Metodologija istraživanja

Istraživanje je provedeno anonimnom anketom na ukupno $N = 51$ odgojitelja predškolske djece. Sudionici su bili odabrani na dobrovoljnoj osnovi, a podatci su prikupljeni tijekom svibnja 2023. godine. Anonimnost sudionika osigurana je kako bi se potaknula iskrenost u odgovorima. Anketa na daljinu omogućila je sudjelovanje ispitanika iz različitih vrtića diljem Hrvatske.

7.3. Mjerni instrument

Mjerni instrument koji je primijenjen za prikupljanje podataka u ovome istraživanju je Google anketa.

Istraživanje je strukturirano u dva dijela kako bi se obuhvatile ključne tematske cjeline koje su od interesa za istraživanje. Prvi dio istraživanja obuhvaća četiri demografska pitanja koja omogućuju prikupljanje osnovnih informacija o ispitanicima. U prvome dijelu odgojitelji su bili ispitani o radnome iskustvu, mjestu rada, stupnju obrazovanja i dobi djece s kojom rade.

Drugi dio istraživanja obuhvaća pitanja o metodičkim aktivnostima odgojitelja u radu s djecom. Taj dio omogućio je uvid u preferencije odgojitelja u primjeni određenih metodičkih predložaka i aktivnosti u odgojno-obrazovnome procesu kao i uvid o učestalosti njihove primjene. Anketni upitnik bio je usklađen s ciljem istraživanja, a odgojiteljima su postavljena relevantna pitanja koja su istraživala njihovu svakodnevnu praksu.

7.4. Ispitanici

Odgovori na prva četiri pitanja pružila su uvid u demografske pokazatelje ispitanika.

Radni staž ispitanih odgojitelja

Najveći broj odgojiteljica, njih 39.2 % ($N = 20$) ima do 10 godina staža. Odgojiteljica koje imaju od 11 do 20 godina staža činile su 37.3 % od ukupnoga broja ispitanika ($N = 19$).

Nadalje, 15.7 % odgojiteljica ($N = 8$) ima staž od 21 do 30 godina, a najmanje odgojiteljica, njih 7.8 % ($N = 4$), ima više od 30 godina staža.

Tablica 1
Radni staž ispitanika

	do 10 god. staža	11 – 20 god. staža	21 – 30 god. staža	više od 30 god. staža
RADNI STAŽ ISPITANIKA	39.2 % ($N = 20$)	37.3 % ($N = 19$)	15.7 % ($N = 8$)	7.8 % ($N = 4$)

Stupanj obrazovanja

Interpretacija rezultata pokazuje da 63.3 % ($N = 33$) odgojiteljica ima stručno obrazovanje prvostupnika/prvostupnice ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja, dok manji udio ispitanika, njih 36.7 % ($N = 18$), ima titulu magistra/magistre ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja.

Tablica 2

Stupanj obrazovanja ispitanika

	odgojitelj – prvostupnik/ prvostupnica	odgojitelj – magistra/ magistar
STUPANJ OBRAZOVANJA ISPITANIKA	63.3 % $(N = 33)$	36.7 % $(N = 18)$

Mjesto rada

Prema rezultatima 47.1 % ($N = 24$) odgojitelja radi u Gradu Zagrebu, dok 23.5 % ($N = 12$) ispitanika čine odgojitelji iz Osječko-baranjske županije.

Nadalje, 9.8 % ($N = 5$) odgojitelja radi u Zagrebačkoj županiji, dok Zadarska županija ima udio ispitanika od 5.7 % ($N = 3$). Istarska županija čini 3.9 % ($N = 2$) ispitanika.

Osim toga, po 2 % ($N = 1$) odgojitelja koji su sudjelovali u anketi raspoređeni su na nekoliko županija: Brodsko-posavska, Sisačko-moslavačka, Karlovačka, Ličko-senjska i Međimurska županija.

Tablica 3

Mjesto rada ispitanika

MJESTO RADA	ISPITANICI
Grad Zagreb	47.1 % (N = 24)
Osječko-baranjska županija	23.5 % (N = 12)
Zagrebačka županija	9.8 % (N = 5)
Zadarska županija	5.7 % (N = 3)
Istarska županija	3.9 % (N = 2)
Brodsko-posavska županija	2 % (N = 1)
Sisačko-moslavačka županija	2 % (N = 1)
Karlovačka županija	2 % (N = 1)
Ličko-senjska županija	2 % (N = 1)
Medimurska županija	2 % (N = 1)

Dob djece po skupinama

Najveći broj ispitanika, njih 25.5 % (N = 13), radi u odgojno-obrazovnoj skupini s djecom u dobi od 4 do 5 godina.

U skupini s djecom od 5 do 6 godina radi 23.5 % (N = 12) ispitanih odgojitelja, dok manji udio odgojitelja radi s mlađom djecom.

S djecom u dobi od 1 do 2 godine radi 21.6 % (N = 11) odgojitelja; njih 15.7 % (N = 8) radi s djecom u dobi 2 do 3 godine, a 13.7 % (N = 7) ispitanih odgojitelja radi u skupini s djecom od 3 do 4 godine.

Tablica 4

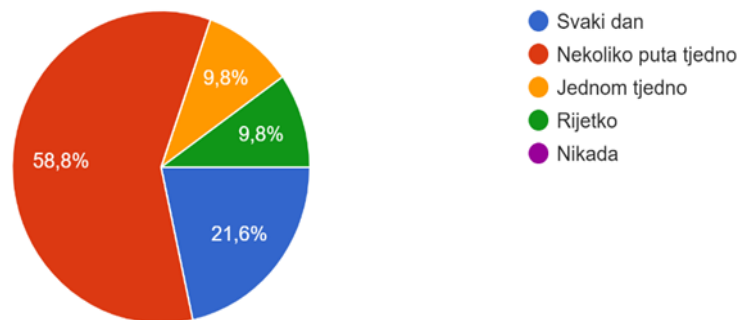
Dob djece u skupinama u kojoj ispitanici rade

DOB DJECE U SKUPINI U KOJOJ RADE	POSTOTAK ODGOJITELJA
4 – 5 god.	25.5 % (N = 13)
5 – 6 god.	23.5 % (N = 12)
1 – 2 god.	21.6 % (N = 11)
2 – 3 god.	15.7 % (N = 8)
3 – 4 god.	13.7 % (N = 7)

7.5. Rezultati istraživanja

Prvi problem odnosio se na učestalost korištenja metodičkih predložaka (auditivnih i vizualnih) odgojitelja u odgojno-obrazovnome radu s djecom.

Koliko često koristite metodičke predloške (auditivne ili vizualne) u svom radu s djecom?
51 odgovor

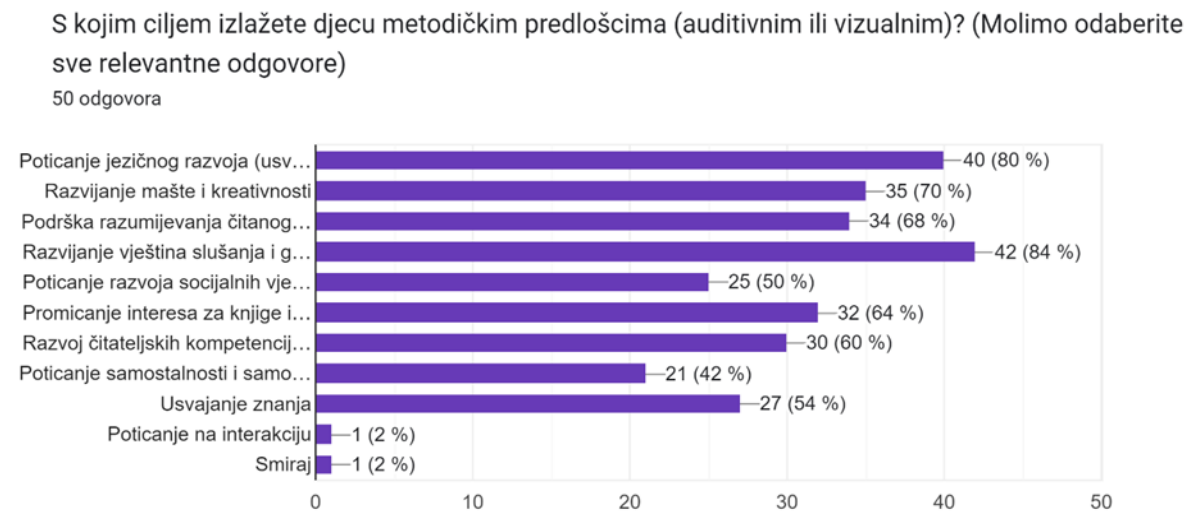
Grafikon 1

Učestalost primjene metodičkih predložaka u odgojno-obrazovnome radu odgojitelja

Iz grafa je vidljivo da se 58.8 % ($N = 30$) ispitanih odgojitelja koristi metodičkim predlošcima nekoliko puta tjedno; 21.6 % ($N = 11$) odgojitelja koristi se metodičkim predlošcima svakodnevno; 9.8 % ($N = 5$) odgojitelja koristi se metodičkim predlošcima jednom tjedno te isti postotak od 9.8 % ($N = 5$) odgojitelja rijetko se koristi metodičkim predlošcima.

Iako se većina koristi predlošcima nekoliko puta tjedno ili svakodnevno, bitno je da svi odgojitelji prepoznaju važnost primjene različitih metodičkih pristupa kako bi pružili bogat i raznolik pedagoški sadržaj te podržali dječji razvoj na najbolji mogući način.

Drugi problem bavio se istraživanjem ciljeva i svrha odgojitelja za izlaganje djece metodičkim predlošcima.

Grafikon 2

Ciljevi korištenja metodičkih predložaka u odgojno-obrazovnome radu odgojitelja

Dostupni višestruki odgovori omogućili su ispitanicima da istaknu više različitih ciljeva, što je rezultiralo širokim spektrom različitih svrha primjene metodičkih predložaka.

Prema grafu vidljivo je da većina odgojitelja, njih 80 % ($N = 40$), izlaže djecu metodičkim predlošcima u cilju poticanja jezičnoga razvoja. Njih 70 % ($N = 35$) ističe razvoj mašte i kreativnosti kao jedan od najvažnijih ciljeva primjene metodičkih predložaka.

Vidljivo je da 68 % ($N = 34$) odgojitelja prepoznaje vrijednost metodičkih predložaka kao podršku u razumijevanju čitanoga i slušanoga teksta, dok čak 84 % ($N = 42$) vidi njihovu važnost u razvijanju vještina slušanja, govorenja i koncentracije.

Socijalne vještine i empatija također su visoko na listi prioriteta jer 50 % ($N = 25$) odgojitelja prepoznaje važnost korištenja predložaka u svrhu poticanja razvoja tih vještina kod djece. 64 % ($N = 32$) odgojitelja naglašava važnost metodičkih predložaka u promicanju interesa za knjige, čitanje i razvoj početne pismenosti.

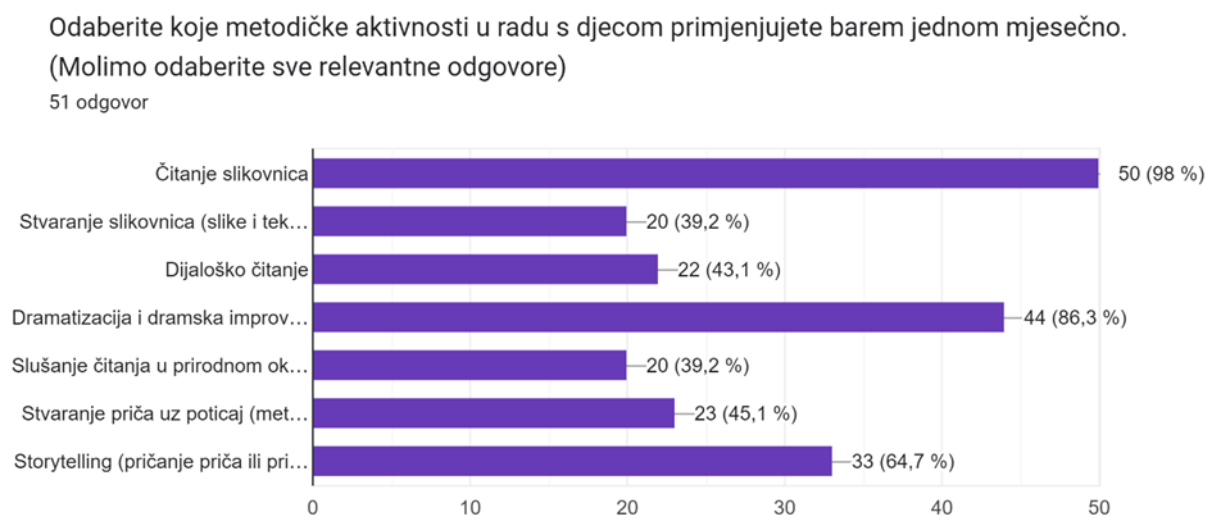
Osim toga, 60 % ($N = 30$) odgojitelja vidi važnost metodičkih predložaka u razvoju čitateljskih kompetencija kod djece, dok 42 % ($N = 21$) smatra da ti predlošci mogu potaknuti dječje

samopouzdanje i samostalnost. 54 % ($N = 27$) odgojitelja koristi se metodičkim predlošcima radi poticanja usvajanja znanja.

Važno je napomenuti da su odgojitelji imali mogućnost dodati odgovore koje smatraju relevantnima. Tako je jedan odgojitelj istaknuo smiraj, a jedan poticanje na interakciju kao dodatne ciljeve primjene metodičkih predložaka.

Odgovori odgojitelja pokazuju da metodički predlošci imaju širok raspon primjene u radu s djecom, a raznolikost ciljeva svjedoči o važnosti i korisnosti metodičkih predložaka kao resursa za poticanje različitih aspekata dječjega razvoja.

Treći problem istraživanja bio je ispitati odgojitelje koje metodičke aktivnosti primjenjuju barem jednom mjesečno.

Grafikon 3

Metodičke aktivnosti koje odgojitelji primjenjuju barem jednom mjesečno

U ovom pitanju ispitanici su imali mogućnost višestrukoga odgovora. Rezultati su pokazali da se odgojitelji u odgojno-obrazovnome radu s djecom oslanjaju na različite metodičke aktivnosti. Gotovo svi, 98 % ($N = 50$) odgojitelja primjenjuje čitanje slikovnica barem jednom mjesečno što ukazuje na široku primjenu ove popularne metode u radu s djecom.

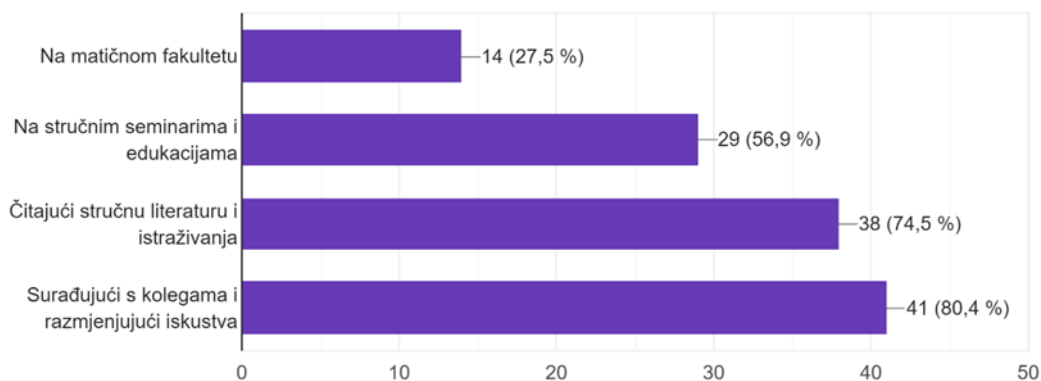
Velik broj odgojitelja, njih 39.2 % ($N = 20$), stvara vlastite slikovnice s ilustracijama i tekstem, što pokazuje kreativnost i angažman odgojitelja u stvaranju materijala i poticaja za djecu.

Dijaloško čitanje primjenjuje 43.1 % ($N = 22$) odgojitelja barem jednom mjesečno. Dramatizacija i dramske improvizacije izrazito su popularne jer ih primjenjuje visok postotak odgojitelja, njih 86.3 % ($N = 44$). Također, 39.2 % ($N = 20$) odgojitelja organizira slušanje čitanja u prirodnome okružju. Stvaranje priča uz poticaj (metodički artefakt) primjenjuje 45.1 % ($N = 23$) odgojitelja. Visok postotak odgojitelja, njih 64.7 % ($N = 33$), koristi se pričanjem priča ili pripovijedanjem (*Storytelling*).

Četvrti problem istraživanja odnosio se na raznolikost načina na koje odgojitelji stječu nova znanja o suvremenim metodičkim pristupima i postupcima u odgojno-obrazovnome radu.

Gdje stječete znanja o suvremenim metodičkim pristupima i postupcima?

51 odgovor

Grafikon 4

Načini stjecanja znanja odgojitelja o suvremenim metodičkim pristupima i postupcima

Prema rezultatima najveći broj odgojitelja, njih 80.4 % ($N = 41$), preferira stjecanje znanja suradnjom s kolegama i razmjenom iskustava. Značajan broj odgojitelja, njih 74.5 % ($N = 38$), koristi se stručnom literaturom i istraživanjima kako bi se informirali o suvremenim metodičkim pristupima. Od ukupnoga broja, 56.9 % ($N = 29$) odgojitelja preferira sudjelovanje na stručnim seminarima i edukacijama kako bi se informirali o suvremenim metodičkim pristupima. Najniži udio ispitanih odgojitelja, njih 27.5 % ($N = 14$), stječe znanje o suvremenim metodičkim pristupima na matičnome fakultetu.

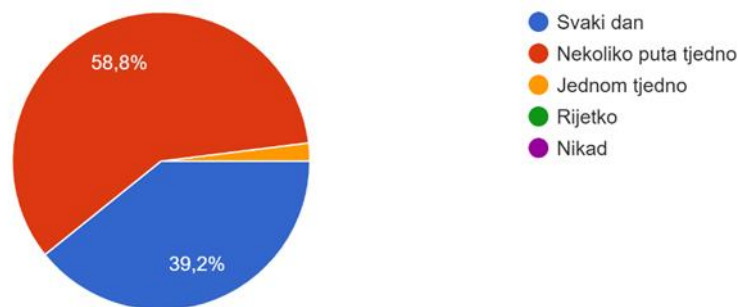
Raznolikost metoda stjecanja znanja odgojitelja ukazuje na predanost i želju da se prilagode i usklade s najnovijim stručnim spoznajama kako bi pružili što bolje iskustvo i podršku djeci u

njihovu razvoju i učenju. Ovaj rezultat ističe iznimnu važnost refleksije, prezentacije rada odgojitelja te analize vlastite odgojno-obrazovne prakse.

Također, naglašava se ključna uloga razmjene iskustava i suradnje unutar kolektiva vrtića, interesnih skupina ili timova. Takav pristup aktivno potiče učenje i podržava profesionalni razvoj odgojitelja međusobnim dijeljenjem znanja, otvorenim dijalogom i uzajamnom podrškom.

Peti problem istraživanja odnosio se na učestalost primjene metodičke aktivnosti čitanja slikovnica u odgojno-obrazovnome radu s djecom.

Koliko često koristite čitanje slikovnica u radu s djecom?
51 odgovor

Grafikon 5

Učestalost čitanja slikovnica u odgojno-obrazovnome radu odgojitelja

Rezultati pokazuju da je čitanje slikovnica česta i važna metoda koju odgojitelji primjenjuju u svome radu s djecom.

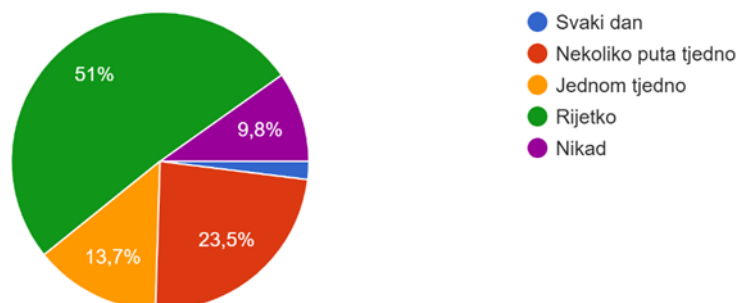
Najveći udio odgojitelja, njih 58.8 % ($N = 30$), primjenjuje čitanje slikovnica nekoliko puta tjedno. Značajan broj odgojitelja, njih 39.2 % ($N = 20$), slikovnice čita svakodnevno. Manji udio odgojitelja, njih 2 % ($N = 1$), primjenjuje čitanje slikovnica jednom tjedno.

Iako je ovaj postotak manji, još uvijek pokazuje da se ova metoda redovito primjenjuje u radu s djecom, čak i ako nije svakodnevna praksa.

Šesti problem istraživanja odnosio se na učestalost primjene metodičke aktivnosti čitanja slikovnica koje odgojitelji samostalno izrađuju.

Koliko često koristite slikovnice koje samostalno stvarate u radu s djecom?

51 odgovor

Grafikon 6

Učestalost primjene izrađenih slikovnica u odgojno-obrazovnome radu odgojitelja

Rezultati istraživanja otkrivaju da je čitanje slikovnica koje su sami izradili rijetka praksa među ispitanim odgojiteljima.

Najveći udio odgojitelja, njih 51 % ($N = 26$), rijetko se u radu s djecom koristi čitanjem slikovnica koje su sami izradili.

Značajan broj odgojitelja, njih 23.5 % ($N = 12$), koristi se čitanjem slikovnica koje su sami izradili nekoliko puta tjedno.

Manji udio odgojitelja, njih 13.7 % ($N = 7$), koristi se čitanjem slikovnica koje su sami izradili jednom tjedno. Nikada ne čita slikovnice koje su sami izradili 9.8 % ($N = 5$) ispitanih odgojitelja.

Samo 2 % ($N = 1$) odgojitelja koristi se čitanjem slikovnica koje su sami izradili svakoga dana.

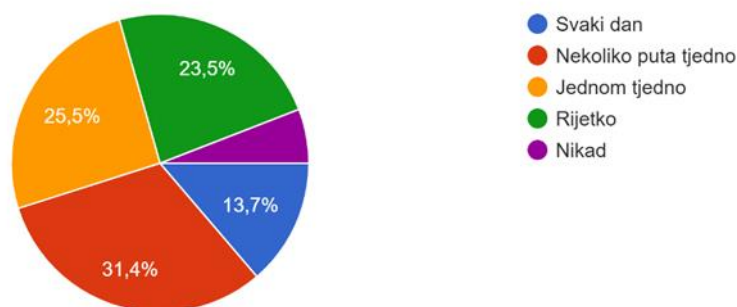
Ukupno gledajući, rezultati istraživanja pokazuju da je čitanje slikovnica koje su sami izradili manje uobičajena praksa među ispitanim odgojiteljima. Većina ih rijetko primjenjuje ovu metodu, dok samo manji broj odgojitelja čita slikovnice koje su sami izradili češće, bilo jednom tjedno ili nekoliko puta tjedno.

Moguće je da se odgojitelji češće oslanjaju na postojeće slikovnice koje su dostupne na tržištu, no ova praksa i dalje pruža potencijal za kreativnost i personalizaciju sadržaja prema potrebama i interesima djece u vrtiću.

Sedmi problem istraživanja odnosio se na učestalost primjene metodičke aktivnosti dijaloškoga čitanja slikovnica u odgojno-obrazovnome radu odgojitelja.

Koliko često koristite metodičku aktivnost dijaloškog čitanja u radu s djecom?

51 odgovor

Grafikon 7

Učestalost primjene metodičke aktivnosti dijaloškoga čitanja slikovnica u odgojno-obrazovnome radu odgojitelja

Analiza rezultata istraživanja o primjeni metodičke aktivnosti dijaloškoga čitanja slikovnica u radu s djecom ukazuje na značajnu varijabilnost u praksi odgojitelja.

Najveći udio odgojitelja, 31,4 % ($N = 16$) koristi se dijaloškim čitanjem slikovnica nekoliko puta tjedno, što implicira da ta metodička aktivnost ima relativno čestu primjenu među ispitanicima.

Sljedeći je najveći udio odgovora da se odgojitelji 25,5 % ($N = 13$) koriste dijaloškim čitanjem slikovnica jednom tjedno.

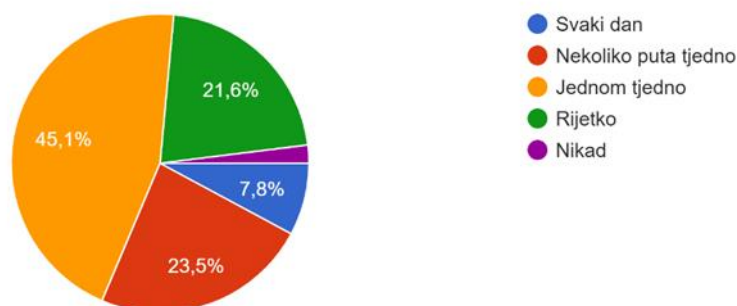
Zatim, 23,5 % ($N = 12$) odgojitelja rijetko primjenjuje dijaloško čitanje slikovnica u svome radu. Manji broj ispitanika, 13,7 % ($N = 7$), svakodnevno provodi dijaloško čitanje slikovnica u radu s djecom.

Najmanji je udio odgovora da 5,9 % ($N = 3$) odgojitelja nikada ne primjenjuje dijaloško čitanje slikovnica.

Rezultati istraživanja naglašavaju raznolikost pristupa i praksi odgojitelja u primjeni dijaloškoga čitanja slikovnica.

Osmi problem istraživanja odnosio se na učestalost primjene metodičke aktivnosti dramatizacije i dramskih improvizacija u radu s djecom.

Koliko često koristite metodičku aktivnost dramatizaciju i dramsku improvizaciju u radu s djecom?
51 odgovor

Grafikon 8

Učestalost primjene metodičke aktivnosti dramatizacije i dramskih improvizacija u odgojno-
-obrazovnome radu odgojitelja

Rezultati pokazuju da postoji raznolikost u praksi odgojitelja kad je u pitanju ova metodička aktivnost.

Najveći udio odgojitelja, 45.1 % ($N = 23$), primjenjuje dramatizaciju i dramske improvizacije jednom tjedno.

Sljedeći najveći udio odgovora je da 23.5 % ($N = 12$) primjenjuje dramatizaciju i dramske improvizacije nekoliko puta tjedno.

Vidljivo je da 21.6 % ($N = 11$) odgojitelja primjenjuje dramatizaciju i dramske improvizacije rijetko u svome radu.

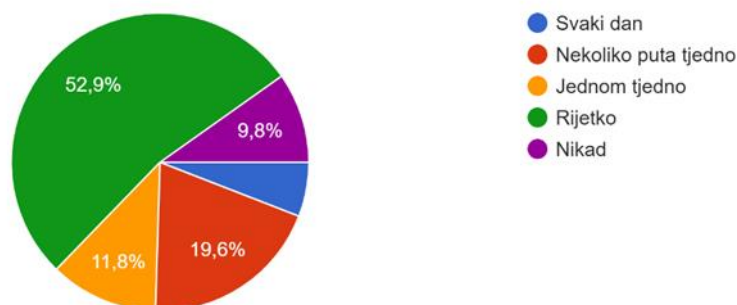
Manji broj ispitanika, 7.8 % ($N = 4$), svakodnevno provodi dramatizaciju i dramske improvizacije u radu s djecom.

Najmanji je udio odgovora da 2 % ($N = 1$) odgojitelja nikada ne primjenjuje dramatizaciju i dramske improvizacije.

Sveukupno, rezultati istraživanja ukazuju na veliku raznolikost u praksi odgojitelja kad je u pitanju primjena metodičke aktivnosti dramatizacije i dramskih improvizacija u radu s djecom. Ova aktivnost može biti korisna za poticanje dječje kreativnosti, izražavanja i razvoja socijalnih vještina kao i jezičnih sposobnosti djece, ali njezina učestalost ovisi o individualnim preferencijama i pristupima svakoga odgojitelja.

Deveti problem istraživanja odnosio se na učestalost metodičke aktivnosti slušanja čitanja u prirodnome okružju.

Koliko često koristite metodičku aktivnost slušanje čitanja u prirodnom okruženju?
51 odgovor

Grafikon 9

Učestalost primjene metodičke aktivnosti slušanja čitanja u prirodnome okružju u odgojno-
-obrazovnome radu odgojitelja

Najveći udio odgojitelja, 52.9 % ($N = 27$), rijetko prakticira slušanje čitanja u prirodnome okružju. Njih 19.6 % ($N = 10$) organizira slušanje čitanja u prirodnome okružju nekoliko puta tjedno, dok 9.8 % ($N = 5$) nikada ne primjenjuje ovu metodičku aktivnost u svome radu.

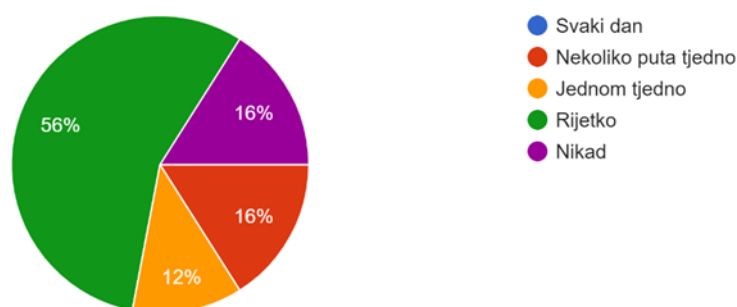
Manji broj ispitanika, 5.9 % ($N = 3$), svakodnevno provodi slušanje čitanja u prirodnome okružju, a 11.8 % ($N = 6$) odgojitelja prakticira slušanje čitanja u prirodnome okružju jednom tjedno.

Rezultati ukazuju na varijabilnost u praksi odgojitelja kad je u pitanju ova metodička aktivnost. Boravak u prirodi može biti povoljan za djecu i pridonijeti njihovu cjelokupnom razvoju. Stoga poticanje metodičke aktivnosti slušanja čitanja u prirodnome okružju može predstavljati vrijedan resurs za odgojitelje u poticanju dječje radoznalosti, mašte i interesa za učenje.

Deseti problem istraživanja odnosio se na učestalost primjene metodičke aktivnosti stvaranja priče uz poticaj (metodički artefakt) u radu s djecom.

Koliko često koristite metodičku aktivnost stvaranje priče uz poticaj (metodički artefakt - npr. kamenčići, plodovi, itd) u radu s djecom?

50 odgovora

Grafikon 10

Učestalost primjene metodičke aktivnosti stvaranja priče uz poticaj u odgojno-obrazovnome radu odgojitelja

Najveći udio odgojitelja, 56 % ($N = 28$), rijetko planira stvaranje priče uz poticaj u svome radu s djecom. Nikada ne primjenjuje ovu metodičku aktivnost u svome radu 16 % ($N = 8$) ispitanih odgojitelja, a 16 % ($N = 8$) odgojitelja prakticira stvaranje priče uz poticaj nekoliko puta tjedno.

Manji broj ispitanika, 12 % ($N = 6$), provodi stvaranje priče uz poticaj jednom tjedno.

Rezultati istraživanja o učestalosti primjene metodičke aktivnosti stvaranja priče uz poticaj ukazuju na raznolikost praksi odgojitelja.

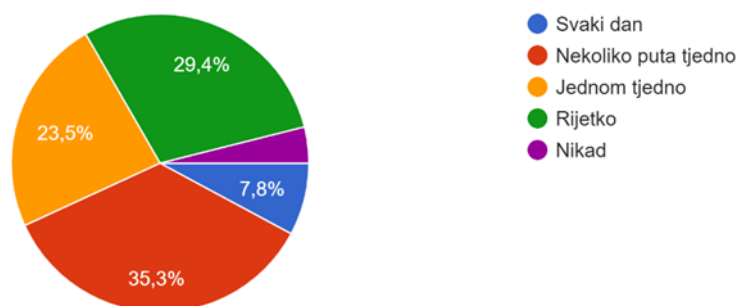
Važno je razumjeti da svaka metodička aktivnost ima svoje prednosti i da se njezina učestalost može prilagoditi individualnim potrebama djece i specifičnostima odgojno-obrazovnoga rada.

Raznolikost pristupa odgojitelja može obogatiti pedagoški rad i potaknuti kreativnost djece te pridonijeti cjelokupnomu razvoju njihovih vještina i interesa.

Jedanaesti problem istraživanja odnosio se na učestalost primjene metodičke aktivnosti Storytelling (pričanje priča ili pripovijedanje) u odgojno-obrazovnome radu s djecom.

Koliko često koristite metodičku aktivnost Storytelling (pričanje priča ili pripovijedanje) u radu s djecom?

51 odgovor

Grafikon 11

Učestalost primjene metodičke aktivnosti pričanja priča ili pripovijedanje u odgojno-obrazovnome radu odgojitelja

Rezultati istraživanja o učestalosti primjene metodičke aktivnosti pričanja priča ili pripovijedanja u radu s djecom pokazuju varijabilnost u pristupu među ispitanim odgojiteljima. Najveći udio odgojitelja, 35.3 % ($N = 18$), primjenjuje pričanje priča ili pripovijedanje nekoliko puta tjedno.

Slijede odgojitelji koji pričanje priča ili pripovijedanje primjenjuju jednom tjedno – 23.5 % ($N = 12$), a 29.4 % ($N = 15$) odgojitelja rijetko primjenjuje ovu metodičku aktivnost u svome radu s djecom. Manji broj ispitanika, 7.8 % ($N = 4$), primjenjuje pričanje priča ili pripovijedanje svakodnevno. Samo 3.9 % ($N = 2$) odgojitelja nikada ne primjenjuje pričanje priča ili pripovijedanje u radu s djecom.

Ukupno gledajući, rezultati pokazuju da pričanje priča ili pripovijedanje ima istaknuto mjesto u radu s djecom među većinom ispitanika, ali i da postoji raznolikost u učestalosti primjene ove metodičke aktivnosti među odgojiteljima.

Dvanaesti problem istraživanja bio je ispitati koje od ponuđenih aktivnosti odgojitelji smatraju učinkovitima za stručno usavršavanje.

Grafikon 12

Učinkovitost aktivnosti za stručno usavršavanje odgojitelja

Ispitanici su imali mogućnost odabira nekoliko ponuđenih odgovora koji se odnose na aktivnosti koje odgojitelji smatraju učinkovitima za svoje stručno usavršavanje:

- 70.6 % ($N = 36$) odgojitelja smatra redovito praćenje stručnih edukacija i seminara o razvoju početne čitalačke pismenosti najučinkovitijim za svoje stručno usavršavanje
- 64.7 % ($N = 33$) odgojitelja smatra kontinuirano praćenje novih metodoloških i znanstvenih istraživanja korisnim za svoje stručno usavršavanje
- 94.1 % ($N = 48$) ispitanika smatra razmjenu iskustava i ideja s kolegama o uspješnim metodama najkorisnijom aktivnošću za svoje stručno usavršavanje
- 64.7 % ($N = 33$) ispitanika smatra korisnim dostupnost većega broja kvalitetnih metodičkih materijala

– 58.8 % ($N = 30$) ispitanika korisnim smatra suradnju s knjižnicama i knjižničarima.

Odgojitelji svakako prepoznaju različite aktivnosti kao korisne za svoje stručno usavršavanje, a rezultati također ukazuju na njihovu predanost unapređenju vlastitih profesionalnih znanja, vještina i kompetencija.

8. INTERPRETACIJA REZULTATA I ZAKLJUČAK

Metodički pristup razvoju jezičnih sposobnosti i predvještina u ranome i predškolskome odgoju preduvjet je za stjecanje komunikacijske jezične kompetencije.

„Komunikacijska se jezična kompetencija razvija stjecanjem kulture slušanja, kulture govorenja, kulture čitanja i kulture pisanja.“ (Kolar Billege, 2020, str. 166).

Svi navedeni elementi u ovome istraživanju usmjereni su na sadržaje poučavanja u ranoj pismenosti. Rezultati pokazuju da sadržaje poučavanja i metodički pristup omogućuju dosezanje zadanih ishoda (Kolar Billege, 2020) i omogućuju usvajanje i učenje jezika.

Provedenim istraživanjem o učestalosti primjene metodičkih predložaka i metodičkih aktivnosti odgojitelja u radu s djecom rane i predškolske dobi dobio se uvid o praksi i preferencijama odgojitelja u radu s djecom.

Istraživanje je pokazalo da odgojitelji primjenjuju različite metodičke aktivnosti s različitom učestalošću, a njihovi odgovori pokazuju i različite preferencije i pristupe u radu s djecom. Među ispitanim odgojiteljima, njih 58.8 % (N = 30) koristi metodičke predloške nekoliko puta tjedno, dok je najzastupljenija metodička aktivnost čitanje slikovnica koju u svom radu primjenjuje 98 % (N = 50) ispitanih odgojitelja.

Značajan broj odgojitelja redovito primjenjuju i druge metodičke aktivnosti poput dramatizacija, pričanja priča i drugih metoda, što ukazuje na njihovu posvećenost raznovrsnomu i interaktivnomu pristupu radu s djecom.

Međutim, istraživanje također otkriva i postojanje određenoga broja odgojitelja koji rijetko ili nikada ne primjenjuju neke metodičke aktivnosti u svom odgojno-obrazovnom radu. Naime, 9.8 % (N = 5) ispitanih odgojitelja nikada ne izrađuje svoje vlastite slikovnice, 5.9 % (N = 3) odgojitelja nikada ne primjenjuje dijaloško čitanje slikovnica, dok 2 % (N = 1) odgojitelja nikada ne primjenjuje dramatizaciju i dramske improvizacije. Razlozi za to mogu biti različiti uključujući različite pedagoške pristupe, ograničenja u resursima ili specifične potrebe djece u pojedinim skupinama.

Velik broj odgojitelja prepoznaje važnost kontinuiranoga stručnog usavršavanja i potrebu za različitim metodama stručnoga razvoja. Zanimljivo je napomenuti da najveći broj ispitanika, njih 94.1 % (N = 48) smatra da je razmjena iskustava i ideja s kolegama najkorisnija metoda stručnog usavršavanja. Također, 70.6 % (N = 36) odgojitelja smatra redovito praćenje stručnih

edukacija i seminara o razvoju početne čitalačke pismenosti kao učinkovit način za poboljšanje vlastitih znanja i vještina u radu s djecom na području čitanja i pisanja. Rezultati pokazuju da velik broj odgojitelja prepoznaje važnost praćenja novih istraživanja i znanstvenih spoznaja u području pedagogije što im omogućuje da budu informirani o najnovijim metodama i pristupima u odgojno-obrazovnome radu te da primijene znanstveno utemeljene metode u svojoj praksi. Uz to, velika podrška odgojitelja suradnji s knjižnicama i knjižničarima može ukazivati na svijest o važnosti razvoja čitalačkih vještina kod djece te želju za suradnjom s vanjskim stručnjacima kako bi pružili djeci što bolji pristup knjigama i literaturi.

Među rezultatima istraživanja ističe se iznimna raznolikost i bogatstvo metodičkih pristupa i aktivnosti kojima se odgojitelji koriste u radu s djecom. Ta raznolikost odražava fleksibilnost i prilagodljivost odgojitelja u primjeni različitih metoda kako bi zadovoljili individualne potrebe i interese djece. U konačnici, istraživanje je pružilo dragocjen uvid u praksu i stavove odgojitelja te potiče daljnju refleksiju i usmjeravanje u razvoju pedagoškoga rada. Ove spoznaje mogu poslužiti kao osnova za poboljšanje pedagoških pristupa, podršku stručnomu usavršavanju odgojitelja te unaprjeđenje kvalitete odgojno-obrazovnoga sustava.

Rano djetinjstvo razdoblje je intenzivnoga jezičnog razvoja. Razvoj jezika u prvim godinama života predstavlja dinamičan proces tijekom kojega dijete postupno usvaja vještine potrebne za razvoj jezika. Svako je dijete jedinstveno i ima svoje specifične sposobnosti, potrebe i interese. Metodički pristup razvoju jezičnih sposobnosti i predvještina odgojitelju omogućuje bolje razumijevanje dječjega razvoja i potreba te pruža sustavno usmjeravanje i dosljednost u radu. Poticajna okolina pruža djetetu bogatstvo jezičnih iskustava i pridonosi razvoju jezičnih sposobnosti i komunikacijskih vještina.

Predanost, stručnost i znanje odgojitelja pridonosi oblikovanju budućnosti svakoga djeteta pojedinačno. Sustavno usmjerenim radom i podrškom odgojitelji stvaraju temelj za djetetov napredak u jezičnome razvoju i šire te mu pomažu da postane samopouzdan, kompetentan i sretan čovjek.

LITERATURA

1. Agencija za mobilnost i programe (bez dat.). Preuzeto 21. 6. 2023. s <https://www.mobilnost.hr/>
2. Apel, K., Masterson, J. J. (2004). *Jezik i govor od rođenja do šeste godine: od glasanja i prvih riječi do početne pismenosti – potpuni vodič za roditelje i odgajatelje*. Lekenik: Ostvarenje.
3. Aladrović Slovaček, K. (2019). *Od usvajanja do učenja hrvatskoga jezika*. Zagreb: Alfa.
4. Bežen A. (2008). *Metodika znanost o poučavanju nastavnog predmeta*. Zagreb: Profil, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
5. Bežen, A., Budinski, V., Kolar Billege, M. (2018). *Što, zašto, kako u poučavanju hrvatskoga jezika : metodički praktikum nastave hrvatskoga jezika u nižim razredima osnovne škole*. Zagreb: Profil, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
6. Bežen, A., Reberski, S. (2014). *Početno pisanje na hrvatskome jeziku*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
7. Budinski, V. (2019). *Početno čitanje i pisanje na hrvatskome jeziku: Metodičko sadržajno-vremenski optimum poučavanja*. Zagreb: Profil Klett, Učiteljski Fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
8. Budinski, V., Lujčić, I. (2018). *Mišljenje odgojitelja o metodičkim postupcima za razvoj predvještina čitanja i pisanja*. Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje. Vol. 20, No. Sp.Ed.2, str. 152–170. <https://hrcak.srce.hr/file/313707>
9. Čudina–Obradović, M. (2002). *Čitanje prije škole – priručnik za roditelje i odgojitelje*. Zagreb: Školska knjiga.
10. Čudina-Obradović, M. (2000). *Kad kraljevna piše kraljeviću: psihološki temelji učenja čitanja i pisanja*. Zagreb: Biblioteka Korak po korak.
11. Čudina-Obradović, M. (2014) *Psihologija čitanja: od motivacije do razumijevanja : priručnik*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga i Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
12. Dječji vrtić Jarun (bez dat.). Preuzeto 20. 6. 2023. s <https://vrtic-jarun.zagreb.hr/default.aspx>
13. Erdeljac, V. (2009). *Mentalni leksikon – modeli i činjenice*. Zagreb: Ibis grafika.
14. Ivšac Pavliša, J., Lenček, M. (2011). *Fonološke vještine i fonološko pamćenje: neke razlike između djece urednoga jezičnoga razvoja, djece s perinatalnim oštećenjem*

mozga i djece s posebnim jezičnim teškoćama kao temeljni prediktor čitanja. Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja, Vol. 47 No. 1, str. 1–16.
<https://hrcak.srce.hr/file/95100>

15. Jelaska, Z. (2007). *Pojedinac i jezik*. U: Cvikić, L. (Ur.), *Drugi jezik hrvatski* (str. 34–39). Zagreb: Profil.
16. Kolar Billege, M. (2020). *Sadržaj, ishodi i vrednovanje u hrvatskome jeziku : metodički pristup*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
17. Kolić Vehovac, S. (2003). *Razvoj fonološke svjesnosti i učenje čitanja: trogodišnje praćenje*. Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja, Vol. 39 No. 1, str. 17–32.
<https://hrcak.srce.hr/file/17850>
18. Kuvač, J. (2007). *Uloga vrtića u razvoju jezičnih sposobnosti i predvještina*. U: Cvikić, L. (Ur.), *Drugi jezik hrvatski* (str. 60–63). Zagreb: Profil.
19. Milošević, N. i Vuković, M. (2016). *Fonološka vještina kao determinanta definiranja i interpretacije fonološkog poremećaja*. Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja 52, 2, str. 83–94.
20. Moomaw, S., Hieronymus, B. (2008). *Igre čitanja i pisanja : aktivnosti za razvoj predčitačkih vještina i početnog čitanja i pisanja u predškolskoj dobi i prvom razredu*. Buševac: Ostvarenje.
21. Pavličević-Franić, D. (2005). *Komunikacijom do gramatike*. Zagreb: Alfa.
22. Slunjski, E. (2008). *Dječji vrtić zajednica koja uči*. Zagreb: Spektar Media 21.
23. Starc, B., Čudina-Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B., Letica, M. 2004. *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
24. Velički, V., Katarinčić, I. (2014). *Stihovi u pokretu: malešnice i igre prstima kao poticaj za govor*. Zagreb: Alfa.

PRILOZI

Prilog 1.

POPIS SLIKA

Slika 1 – Slušanje čitanja u prirodnome okružju

Slika 2 – Izrađena taktilna slikovnica „Zelena šuma“

Slika 3 – Slikovnica „Zelena šuma“

Slika 4 – Izrada slikovnice „Zelena šuma“

Slika 5 – Odgojiteljica lista slikovnicu Zelena šuma

Slika 6 – Djeca samostalno pričaju priču

Slika 7 – Izrada problemske slikovnica „Vrtić“

Slika 8 – Primjena materijala u odgojno-obrazovnome radu

Slika 9 – Izrađeni vizualni poticaji za pričanje priče „Plesna haljina žutog maslačka“

Slika 10 – Izrađeni vizualni poticaji za pričanje priče „Crvenkapica“

Slika 11 – Izrađena vrećica za metodičke artefakte

Slika 12 – Djeca pričaju priču s pomoću metodičkih artefakta

Slika 13 – Dramski kutić u sobi dnevnog boravka

Slika 14 – Paravan i lutke za dramatizaciju priče „Plesna haljina žutog maslačka“

Slika 15 – Izložba likovnih radova na temu „Moja najdraža bajka“ u knjižnici Staglišće

Slika 16 – Sadržaj pisma

Prilog 2.

POPIS TABLICA

Tablica 1 – Radni staž ispitanika

Tablica 2 – Stupanj obrazovanja ispitanika

Tablica 3 – Mjesto rada ispitanika

Tablica 4 – Dob djece u skupinama u kojoj ispitanici rade

Prilog 3.

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1 – Učestalost primjene metodičkih predložaka u odgojno-obrazovnome radu odgojitelja

Grafikon 2 – Ciljevi korištenja metodičkih predložaka u odgojno-obrazovnome radu odgojitelja

Grafikon 3 – Metodičke aktivnosti koje odgojitelji primjenjuju barem jednom mjesečno

Grafikon 4 – Načini stjecanja znanja odgojitelja o suvremenim metodičkim pristupima i postupcima

Grafikon 5 – Učestalost čitanja slikovnica u odgojno-obrazovnome radu odgojitelja

Grafikon 6 – Učestalost primjene izrađenih slikovnica u odgojno-obrazovnome radu odgojitelja

Grafikon 7 – Učestalost primjene metodičke aktivnosti dijaloškoga čitanja slikovnica u odgojno-obrazovnome radu odgojitelja

Grafikon 8 – Učestalost primjene metodičke aktivnosti dramatizacije i dramskih improvizacija u odgojno-obrazovnome radu odgojitelja

Grafikon 9 – Učestalost primjene metodičke aktivnosti slušanja čitanja u prirodnome okružju u odgojno-obrazovnome radu odgojitelja

Grafikon 10 – Učestalost primjene metodičke aktivnosti stvaranja priče uz poticaj u odgojno-obrazovnome radu odgojitelja

Grafikon 11 – Učestalost primjene metodičke aktivnosti pričanja priča ili pripovijedanja u odgojno-obrazovnome radu odgojitelja

Grafikon 12 – Učinkovitost aktivnosti za stručno usavršavanje odgojitelja

Prilog 4.

ANKETA O UČESTALOSTI PRIMJENE METODIČKIH PREDLOŽAKA I METODIČKIH AKTIVNOSTI U RADU S DJECOM RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Studentica: Valerija Landsky

Mentor: doc. dr. sc. Martina Kolar Billege

Sumentor: izv. prof. dr. sc. Vesna Budinski

Cilj je ovoga istraživanja utvrditi u kojoj mjeri odgojitelji djece rane i predškolske dobi u dječjem vrtiću primjenjuju metodički predložak i metodičke aktivnosti za razvoj jezičnih sposobnosti i predvještina.

Rezultati ankete pružit će uvid u trenutačnu praksu odgojitelja i učestalost primjene metodičkih predložaka i metodičkih aktivnosti u njihovu radu. Rezultati će pokazati jesu li odgojitelji svjesni važnosti metodičkih predložaka i metodičkih aktivnosti u razvoju jezičnih sposobnosti i predvještina te koji su najzastupljeniji metodički predlošci i metodičke aktivnosti među odgojiteljima.

Rezultati ankete mogu ukazati na važnost kontinuiranoga stručnog usavršavanja odgojitelja te ponuditi smjernice za unapređenje prakse u vrtiću kao što su osiguravanje dodatnih resursa, podrške i materijala te promicanje različitih i inovativnih metodičkih predložaka i metodičkih aktivnosti.

1. Koliko radite kao odgojitelj u vrtiću?

1. do 10 godina
2. 11 – 20 godina
3. 21 – 30 godina
4. više od 30 godina

2. Koji je Vaš stupanj obrazovanja?

1. stručni prvostupnik predškolskoga odgoja
2. magistar/magistra ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja

3. Koje je Vaše mjesto rada?

1. Zagrebačka županija
2. Krapinsko-zagorska županija
3. Sisačko-moslavačka županija
4. Karlovačka županija
5. Varaždinska županija
6. Koprivničko-križevačka županija
7. Bjelovarsko-bilogorska županija
8. Primorsko-goranska županija
9. Ličko-senjska županija
10. Virovitičko-podravska županija
11. Požeško-slavonska županija
12. Brodsko-posavska županija
13. Zadarska županija
14. Osječko-baranjska županija
15. Šibensko-kninska županija
16. Vukovarsko-srijemska županija
17. Splitsko-dalmatinska županija
18. Istarska županija
19. Dubrovačko-neretvanska županija
20. Međimurska županija
21. Grad Zagreb

4. Koja je dobna skupina djece s kojom trenutačno radite u vrtiću?

1. 1 – 2 godine
2. 2 – 3 godine
3. 3 – 4 godine
4. 4 – 5 godina
5. 5 – 6 godina
6. 6+ godina

5. Koliko često primjenjujete metodičke predloške (auditivne ili vizualne) u svome radu s djecom?

1. svakodnevno
2. nekoliko puta tjedno
3. jednom tjedno
4. rijetko
5. nikada

6. S kojim ciljem izlažete djecu metodičkim predlošcima (vizualnima ili auditivnima)?

(Molimo odaberite sve relevantne odgovore.)

1. poticanje jezičnoga razvoja (usvajanje jezika)
2. razvijanje mašte i kreativnosti
3. podrška razumijevanju čitanoga i slušanoga teksta
4. razvijanje vještina slušanja i govorenja, koncentracije
5. poticanje razvoja socijalnih vještina i empatije
6. promicanje interesa za knjige i čitanje (početna čitalačka pismenost)
7. razvoj čitateljskih kompetencija kod djece
8. poticanje samostalnosti i samopouzdanja
9. usvajanje znanja
10. drugo: _____

7. Zaokružite koje metodičke aktivnosti u radu s djecom primjenjujete barem jednom mjesečno. (Molimo odaberite sve relevantne odgovore.)

1. čitanje slikovnica
2. stvaranje slikovnica (slike i teksta)
3. dijaloško čitanje
4. dramatizacija i dramska improvizacija
5. slušanje čitanja u prirodnome okružju
6. stvaranje priče uz poticaj (metodički artefakt – npr. kamenčići, plodovi itd.)
7. pričanje priča ili pripovijedanje (*Storytelling*)

8. Gdje stječete znanja o suvremenim metodičkim pristupima i postupcima?

1. na matičnome fakultetu
2. na stručnim edukacijama i seminarima
3. čitajući stručnu literaturu i istraživanja
4. surađujući s kolegama i razmjenjujući iskustva
5. na drugi način: _____

9. Koliko se često koristite čitanjem slikovnica u radu s djecom?

1. svakodnevno
2. nekoliko puta tjedno
3. jednom tjedno
4. rijetko
5. nikada

10. Koliko se često koristite slikovnicama koje samostalno stvarate u radu s djecom?

1. svakodnevno
2. nekoliko puta tjedno
3. jednom tjedno
4. rijetko
5. nikada

11. Koliko često primjenjujete metodičku aktivnost dijaloškoga čitanja u radu s djecom?

1. svakodnevno
2. nekoliko puta tjedno
3. jednom tjedno
4. rijetko
5. nikada

12. Koliko često primjenjujete metodičku aktivnost dramatizacije i dramske improvizacije u radu s djecom?

1. svakodnevno
2. nekoliko puta tjedno
3. jednom tjedno
4. rijetko
5. nikada

13. Koliko često primjenjujete metodičku aktivnost slušanja čitanja u prirodnome okružju?

1. svakodnevno
2. nekoliko puta tjedno
3. jednom tjedno
4. rijetko
5. nikada

14. Koliko često primjenjujete metodičku aktivnost stvaranja priče uz poticaj (metodički artefakt) u radu s djecom?

1. svakodnevno
2. nekoliko puta tjedno
3. jednom tjedno
4. rijetko
5. nikada

15. Koliko često primjenjujete metodičku aktivnost pričanja priča ili pripovijedanje (*Storytelling*) u radu s djecom?

1. svakodnevno
2. nekoliko puta tjedno
3. jednom tjedno
4. rijetko
5. nikada

16. Koje od ovih aktivnosti smatrate učinkovitima za stručno usavršavanje odgojitelja?

1. redovito praćenje stručnih edukacija i seminara o razvoju početne čitalačke pismenosti
DA NE
2. kontinuirano praćenje novih metodičkih znanstvenih istraživanja DA NE
3. razmjena iskustava i ideja s kolegama o uspješnim metodama DA NE
4. dostupnost većega broja kvalitetnih metodičkih materijala DA NE
5. suradnja s knjižnicama i knjižničarima DA NE
6. drugo: _____

Prilog 5.

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

kojom ja, Valerija Landsky, studentica Diplomskog studija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu, izjavljujem da sam samostalno izradila diplomski rad pod nazivom *Metodički pristup razvoju jezičnih sposobnosti i predvještina* te da sam tijekom izrade i pisanja koristila literaturu i izvore koje sam navela u radu.

(vlastoručni potpis studenta)

